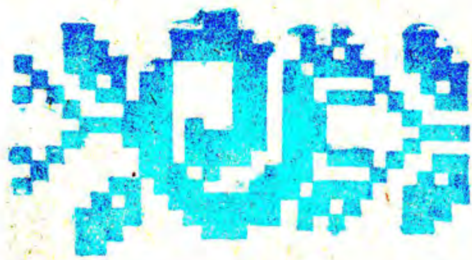

Ніва

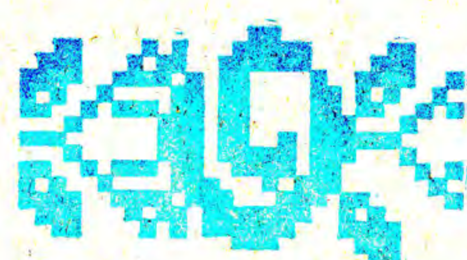

ГОД I № 15 БЕЛАСТОК, 10 ЧЭРВЕНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

МЫ НЕ ХОЧАМ...

За вокнамі стаяў ціхі, бясхмарны святочны дзень. Амаль ля самых шыбін красаваліся густа пакрытыя пладамі, галіны прысадзістай яблыні. Уводдалі, сярод шчыльнай зялені слівак, чарнеў струхлелы плот. У самым кутку гарода шаноўна пахіствалася ў апошніх подыхах цёплага бабінага лета, бяроза. Паміж пахіленых дрэў саду, час - ад - часу праляталі галкі. Лёт іх быў нейк павольны, нядбайны, цяжкі...

Лёдзі не хацелася адводзіць вачэй ад гэтай нямой прыгожасці прыроды. Здаецца глядзела-б так у бясконцасць... ніколі, ніколі не адварочваючыся ў бок разлаваных бацькоў. У гартані нешта сціскала быццам абцугамі... нават і думаць было цяжка. Пужлів а, адначасна і заўзята распірала грудзі сваім нястрымным стукатам, сэрца. Непрыкметна дрыжэла ўсё цела.

— Божа-ж ты мой, чаму-ж гэта так... усё — ...амаль плачучы прашаптала пабялеўшымі вуснамі.

— Не, не, бацька, да гэтага нам не трэба дапусціць — крыкліва прашыпела маці — ...Каб наш святы касцёлак пакінула... ксёндз нам гэтага не даруе... гэта ўжо хіба будзе канец свету, непрабачны грэх перад богам... вялікі сорам... — істэрычна закончыла.

Бацька апусціўшы галаву, непарушна сядзеў ля печы да панура пазіраў недзе ў кут хаты. На парозе нервова нацягваў боты брат Лёдзі, Тадзік, злосна грукаючы абцасамі ў падлогу.

— Няўжо ты пойдзеш замуж за гэтага кацапа — бязбожніка і пакінеш свой касцёлак — зноў загаласіла маці.

— А, што праваслаўныя, то не людзі!... — выкрыкнуў Тадзік. — Калі хоча то хай ідзе, а вам, што да гэтага... яе справа. Навошта разбіваць яе шчасце!

— Ну, ну ты тут не крычы — грозна адазваўся бацька. Бач ты яго... разумнік!..

Пачуліся спешныя крокі брата, потым гвалтоўны стук дзвярэй. У хаце зрабілася ціха — ціха. Часамі толькі да вушэй Лёдзі даходзілі ўсхліпы маці, ды парыпванне зэдліка на якім сядзеў бацька. Упарта бзычэла на шыбе муха.

— Мілы, добры браточак — падумала Лёдзя.

Яе душу ахапіла невыносная пустка. Зрабілася душна, нехапала паветра.

— Не, я не вытрымаю тут. Трэба... адгэтуль... далёка, далёка выехаць, уцячы, каб не бачыць... каб не сустракацца...

Раптам недзе з кутка акна, асляпілі яе залацістыя праменні восеньскага, заходзячага сонца. Перад вачыма пужліва замільгалі чырвоныя, трымкатлівыя плямкі. Адчула, як па ўсім целе пачала расплывацца абяссільваючая слабасць, ад якой згіналіся ў каленях ногі. Апрытомнела.

Машынальна абаперлася рукою аб падваконне. Потым памалу, абыякава, адвярнулася плячыма да цёплых гаснучых праменняў сонца. Аслепленая, зразу нічога не бачыла ў вячэрнім змроку кухні. Пасля, як з імглы павалі вынырнуў і зэдлік, на якім сядзеў бацька, і пліта, і вёдры, і кубак, і лава, стол...

У хаце ўжо нікога не было. Усё драмала ў незвычайнай цішы. Нават мухі спакойна грэліся на ваконнай раме.

Нечакана, спачатку неяк нясмела, нязладжана, а потым шторах мацней і мацней галосным рэхам памчаліся пагражальныя пералівы касцёльных званоў. У вушах Лёдзі загучэлі яны нейк адпомстліва. Бязлітасна, балюча пачалі ўрэзвацца ў яе свядомасць.

Лёдзя не стрывала гэтай свідруючай слых, прывычнай але цяпер як-жа зненавіднай музыкі касцельных званоў. Рашучымі крокамі ірванулася ў пакой і дабегшы, кінулася ў ложак, шчыльна захутаўшы галаву падушкаю. Ад нахлынуўшай задушэўнай болі, задыхаючыся ў складках падушкі, пачала нястрымна рыдаць.

— Лёдзя!.. Лёдзя!... — пачула нечы ціхі, незвычайна блізкі, дарагі голас.

Лёдзя злёгку прыадплюшчыла праўае вока і ў сетцы вёй убачыла твар Толіка, які праз адчыненае акно, заклапочана пазіраў на яе. Вечарэла.

Лёдзя стомленна ўстала з ложка і разгублена, з дзіўнай баязлівасцю падышла да яго.

— Лёдзя... я ведаю,... мне Тадзік... але ты... — устрывожана мармытаў — але ты...

Лёдзя бездапаможна прытулілася да так дарагога сабе чалавека і ўголас заплакала.

— Не плач Лёдзячка... мы-ж... мы-ж будзем... — невыразна гаманіў Толік, прыціскаючы да сябе тварык Лёдзі.

У гэты момант была яна бязмежна шчаслівай але аднагасова адчувала як точыць усю яе існасць бязрадаснае пачуццё безнадзейнасці, прадчуванне вялікага гора.

З кухні пачуўся прарэзлівы скрып дзвярэй, потым цяжкая хада бацькі.

— Лёдзя!.. — патрабавальна крыкнуў бацька.

— Ідзі... гэта ўсё дурната... не думай... аб гэтым... — адхіснуўшыся, апусціўшы вочы, ледзь чутна прашаптала яму проста ў твар. Гвалтоўна адвярнулася і амаль бягом кінулася ў кухню адкуль чуліся воклічы бацькі...

* * *

— Ва ўрачыстай цішыні нядзелі, яркія праменні сонца ды блішчастая, маладзістая майская зеляніна, у стомленай цяжкімі перажыццямі; душы Лёдзі выклікалі асаблівы настрой да раздум.

Сядзела яна ля акна прыгаводскай гасцініцы і нябачным зрокам глядзела ў расспасціраўшыйся за шыбінамі, зялёны прастор палёў абрамленых тонкай, цёмнай істужкай далёкіх лясоў.

У яе галаву таўпіліся адзін за другім вобразы з мінулага жыцця на шумлівым заводзе, сярод вясёлай, імклівай моладзі, надзённых турбот і зацятай працы, дзе пераўжыла доўгія, цяжкія месяцы разлукі, безнадзейнага чакання, бяссонныя ночы...

— Як гэта хутка мінае час. Толькі падумаць — ужо зараз восем месяцаў, як я пакінула свой родны кут. Восем месяцаў... — раздумлівала. Колькі за гэты час было напісана, выказана, колькі было гарачых, поўных узаемнай любві, лістаў... колькі... Каханы ты мой... навошта нам так цярпець... Але тут сама сабе пярэчыла: — Ну і, што з гэтага, калі ён ведае мой адрас. Хіба ён не бачыў усяго гэтага... ён-жа ў хаце адзін гаспадар. У яго-ж старэнькая маці. Куды-ж ён можа рушыцца... Эх Толік, Толік... нічога ўжо з нашых мар, планаў... з нашага кахання... нічога... — у вачах Лёдзі пачалі расплывацца і вялікі комін, які безупынна коптіць дымам, і карпусы завода, і ваконныя рамы, і зялёны прастор палёў.

Дзесь пераліваста зайграў гармонік. У сенцах пачуліся хуткія, шматлікія крокі дзяўчат. Дзверы расчыніліся і ў пакой убеглі сужыцелькі.

— Лёдзя!.. Пакінь сумаваць ды варон лічыць. Бач які прыгожы, цёплы вечар. У клубе ўжо граюць. Хадзем... — адразу, адна другую перакрыкваючы, загаманілі дзяўчаты.

— Добрыя вы мае. Што я без вас рабіла-б — падумала Лёдзя, знімаючы са сцяны люстэрка.

Назаўтра, калі Лёдзя вярнулася з працы, убачыла на сваім століку ліст. Яе быццам нешта штурхнула. Хуценька падбегла да стала, разарвала канверт, выхапіла запоўненую чорнымі радкамі, паперу і пачала чытаць! На яе вуснах загуляла ўсмешка. Потым з празмернай клапатлівасцю, асцярожна паклала ліст на столік, падышла да акна і радасна прамовіла ўголас:

— „Хочуць, каб на свята прыехала да іх. Мае Вы каханыя бацькі... Значыць — не злуюцца ўжо на мяне". Але тут яе вочы раптам пакрыліся сумам. У вёсцы-ж жыве Толік...

* * *

Аўтобус збавіў хуткасць і неўзабаве спыніўся. Зірнуўшы ў шыбіну, Лёдзя заўважыла ў коле святла, якое падала з вакон аўтобуса, шпарка набліжаючагося брата. Усхвалявання, моцна турзанула за клямку дзверцаў, хутка выскачыла з перапоўненага людскім гоманам, душнага аўтобуса і кінулася насустрач брата.

— Лёдзя — ускрыкнуў Тадзік. — Вітаю! — і працягнуў руку.

У гэты момант яна адчувала сябе ніякавата. Прывітаўшыся з братам, сарамліва прамовіла:

— То, што... пойдзем.

— Ідзем — адазваўся Тадзік, беручы з яе рук партфель.

Развеяны радасцю з нецярплівасцю чаканага спаткання з братам, цяжкія думы зноўку нахлынулі ў галаву. Лёдзя ўжо не чула ані лёгкага пошуму растучага абапал дарогі алешніку, ані цвёрдых крокаў брата, нічога не разумела з гэтага, што ён казаў. Ішла як глухая...

Праз некалькі хвілін падыходзілі ўжо да сваёй хаты, якая тулілася сярод пушыстай зеляніны бэзаў і ліп, на ўскраіне вёскі.

Калі ўвайшлі ў хату, асляпіла Лёдзю цьмяная газоўка.

Як у сне абдымала яна сваю маці, цалавалася з бацькам. Усёй сваёй існасцю адчувала радасць бацькоў, якія так сумавалі без яе.

Апамятаўшыся з першых уражанняў сустрэчы, распранулася і прысела на лаве, ля стала.

З дзіўнай крыўдай у душы глядзела яна на сваіх бацькоў, якія клапатліва захадзілі на кухні; на паморшчаны жыццём і старасцю, твар маці; на сівыя валасы бацькі. Праз усе гэтыя клапатлівыя захады бацькоў, Лёдзя адчула не толькі іх радасць з сустрэчы, але яшчэ нейкую іншую радасць... радасць... ёй раптам зрабілася слаба. — Як яны, мае бацькі

Працяг на стар. 2.

Святочны дзень у вёсцы Збуч, Гайнаўскага павета. Фота — Ю. Лей.

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Наш каментарый

Пераглядаючы ў апошнім часе друк, амаль штодня можна сустрэцца з камюніке, аб прыбыцці ўрадавых дэлегацый у Совецкі Саюз, Польшчу і іншыя краіны народнай дэмакратыі. У нашых каментарыях гаварылі мы аб візіце тав. тав. Булганіна і Хрушчова ў Англію, Гі Мале ў Маскву і інш.

Сёння позіркі ўсяго свету накіраваны на Маскву, дзе прабывае югаслаўская ўрадавая дэлегацыя пад кіраўніцтвам прэзідэнта ФНРЮ Іосіфа Броз-Ціто.

Гэты візіт мае асаблівае значэнне. Тав. Варашылаў, вітаючы югаслаўскую дэлегацыю ў Маскве, між іншым сказаў: „...Адначасова жыццё дыктуе патрэбу далейшага развіцця і ўмацавання прыязных адносін паміж Совецкім Саюзам і Югаславіяй у інтарэсе нашых соцыялістычных краін. Гэтая дружба, як гэта мы добра разумеем, будзе і ў далейшым адным з самых важных фактаў мірнага суіснавання ўсіх народаў, іх барацьбы за ўмацаванне міру ў цэлым свеце", Так, Совецкі Саюз цвёрда і ўпэўнена праводзіць палітыку ўзаемнай пашаны і давер'я.

СССР, краіны народнай дэмакратыі, шторазі шырэй навязваюць палітычныя, эканамічныя і культурныя сувязі з многімі краінамі ва ўсім свеце. Гэтая ініцыятыва Совецкага Саюза адбілася шырокім рэхам у сусветнай грамадскай думцы. Сёння, нават самыя рэакцыйныя буржуазныя газеты, якія ачарнялі, а нават і сёння ачарняюць Совецкі Саюз, не могуць не прызнаць слушнасці пачынанням Совецкага Урада.

Нядаўна 27 рэдактараў вялікіх амерыканскіх газет, на запытанне, „ці праігрываюць ЗША халодную вайну", адказала — так. Амерыканскі друк публікуе шмат артыкулаў у якіх востра крытыкуе гэтую палітыку.

Штомесячнік „Мансли рэв'ю" гаворачы аб палітыцы „халоднай вайны", піша: „10 год такой палітыкі не застаўляюць ніякага сумнення ў тым, што яна пацярпела грандыёзны правал у гісторыі". Штотыднёвік „Ньюсуік" пісаў нядаўна аб узросце антыамерыканскіх настрояў у свеце, і даходзіць да вывада: — „Новая палітыка — новыя прыяцелі", а „Старая палітыкі — страта прыяцеляў".

Так. ЗША трацяць прыяцеляў, у Совецкага Саюза іх становіцца ўсё больш і больш. І няма сумнення, што іх будзе яшчэ больш Лік іх расце з дня ў дзень, таму што народы бачаць у Совецкім Саюзе апору міру ў свеце. Совецкі Саюз, сваёй палітыкай ажыццяўляе імкненні мільёнаў людзей ва ўсіх краінах нашай планеты.

Як паслядоўнасць размоў урадавых дзеячаў, развіваюцца жывыя кантакты паміж паасобнымі краінамі ва ўсіх галінах нашага жыцця Між іншым пашыраюцца кантакты ў галіне турыстыкі.

Людзі, якія былі заслепленыя буржуазнай прапагандай, вярнуўшыся на радзіму, расказваюць праўду аб нашым жыцці, аб нашым будаўніцтве, аб нашых намерах і імкненнях.

Людзі ўсё менш вераць у хлусню, якой кармілі і яшчэ цяпер кормяць буржуазны друк і радыё. Зразумела, што пэўным колам гэта не па душы. І тут яны пачынаюць дзейнічаць, рабіць усё, каб сарваць усё тое, што дагэтуль было зроблена ў напрамку збліжэння людзей між сабой.

У гэтых выпадках усе метады добрыя... нават забойства. Камюніке, які апублікаван у друку, гаворыць нямнога Вядомы, прагрэсіўны дзеяч польскай эміграцыі ў ЗША, галоўны рэдактар дэмакратычнага часопісу „Глос Людовы", які выдаецца ў Дэтроіт. Тамаш Дамброўскі і польскі прафсаюзны дзеяч Франк Гродскі, — забіты ў Н'ю Йорку. Забойства даканана 1 г. м. ў час прыняцця ў гонар удзельнікаў экскурсіі польскай эміграцыі

Трэцяя ахвяра нападу — Вальтэр Ногас, паранены і знаходзіцца ў шпіталі. — Толькі ў камюніке. У гэтым усім трэба аднака-ж дашуквацца істотных прычын забойства. Нам аднак справа ясная. Памятаем з якім захапленнем гаварылі ўдзельнікі экскурсіі аб пераменах у Народнай Польшчы.

Абяцалі яны расказаць аб гэтым у Амерыцы. Са свайго боку польскі народ запрашаў на Радзіму праз іх усіх тых, хто жадае адведаць нашу краіну, запазнацца з нашым жыццём.

Факты гавораць за сябе.

Наглядальнік

Тыдзень у фотааб'ектыве

Як паведамляе агенцтва ТАСС: Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР прыхілілася да просьбы намесніка старшыні Рады Міністраў СССР тав. В. М. Молатава і ўволіла яго ад абавязкаў міністра замежных спраў СССР. Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР на пасаду міністра замежных спраў СССР назначыў тав. Д. Т. Шэпілава.

На здымку: Міністр замежных спраў СССР Д. Т. Шэпілаў.

2 чэрвеня г. г. прыбыў з візітам у Маскву Прэзідэнт Югаславіі Іосіф Броз Ціто.

На здымку: У дарозе з Кіеўскага Вакзала. У машыне І. Броз Ціто, К. Е. Варашылаў і Н. С. Хрушчоў.

У Варшаву прыбыў з візітам Князь Народом Сіганук — намеснік трона Камбоджы.

3.VI. 1956 г. у першы дзень свайго прабывання ў Варшаве Князь Народом Сіганук склаў візіт прэм'ер міністраві ПНР — Юзэфу Цыранкевічу.

На здымку: Князь Народом Сіганук і прэм'ер-міністр Ю. Цыранкевіч у часе размовы.

Фото — ЦАФ

*

Завод гаспадарчага шкла „Шчытна" большую частку сваёй вытворчасці прызначае на экспорт. Шкло з завода высылаецца ў ЗША, Канаду, Бельгію, Данію, Індыю і іншыя краіны.

На здымку: маляр — Емілія Порвісяк у часе працы.

Фото — ЦАФ

*

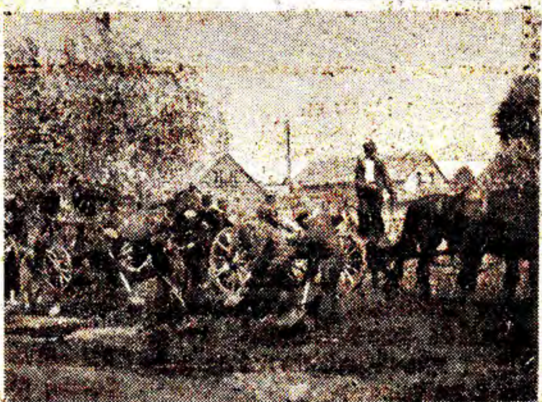

Сельскагаспадарчы кааператыў у Сэнтопах (павет Новы Томысль) сарганізаваўся ў студзені мінулага года. У кааператыў уступіла 26 гаспадароў, унясці яны 280 гектараў зямлі. У наступным годзе ў кааператыў уступіла яшчэ 17 гаспадароў заахвочаных добрымі вынікамі калектыўнага гаспадаравання. Цяпер карыстаючы з вольнага часу пастанавілі выбудаваць 4 км. бітай дарогі.

На здымку: Члены кааператыва ў часе будовы дарогі.

Фото — ЦАФ

На здымку члены ансамбля ГДР імя Эрыха Вейнера віншуюць артыстаў „Шлёнска".

Фото — ЦАФ

„Канец свету"

З вуснаў у вусны ў Сакольскім павеце ідзе шушуканне аб набліжанні канца свету, які, як я даведаўся будзе выглядзець меншбольш так: — 18 чэрвеня г. г. на поўночнай частцы неба з'явіцца вялікі, вогненны крыж, потым ён раздвоіцца. Апроч гэтага крыжа, у той самы дзень, з'явіцца на небе вялікасная камета, якая кране аб сонца, разам з ім упадзе на зямлю і гэта ўжо будзе канец свету. Хоць да 18 чэрвеня яшчэ досыць часу, аднак многія Свідзялаўчане ўжо цяпер са сполахам пазіраюць у неба, ці часам не відаць там чаго і пачынаюць часцей наведваць капліцу, пабудаваную на ўзлессі ў Падлінках. Вядома, трэба ачысціць душу з грахоў, да жыцця-ж на гэтым свеце засталося ўжо не вельмі так многа часу, а палявыя работы ці касьба, то такая дробязь у параўнанні з набліжаючым „канцом" свету, што і не варта ўжо так вельмі гэтым турбавацца.

Гэта стары, выпрабаваны метад тых, якія хочуць адвярнуць увагу грамадскасці ад спраў нашага штодзённага жыцця, ад спраў якімі жыве ўвесь народ, ад справы пабудовы соцыялізма ў краіне.

Вядома — лепш няхай людзі думаюць аб тым, што будзе на „тым свеце" — а не аб вясенніх севах, саджэнні бульбы, развіцці гадоўлі...

Шмат такой і падобнай хлусні чуецца ў Свідзялоўцы і ваколіцы. Думаю, што хіба варта падумаць над іх дурнатою і бяссэнсавасцю, варта, каб хто аднак зацікавіўся гэтым, адкуль яны бяруцца, дзе іхняе гняздо.

(А. О.)

Мы не хочам...

Працяг са стар. 1.

могуць цешыцца ды радавацца з гэтага... з майго гора і няшчасця.

— Што з табою, Лёдзячка — схіліўшыся, спытаў Тадзік.

— Я... я хачу выйсці... — прашаптала.

Бязвоблачнае вечаровае неба трымкацела раямі зорак. На ўсходзе, за пашчэрбленымі вежамі хвоек і сосен, загаралася ды шырылася зарава ўзыходзячага месяца. Ледзь ледзь чутна шумелі ліпы. Недзе ў вёсцы чуўся перарывісты брэх сабакі.

— Мая ты дарагая маці... мой ты татачка... няўжо вас гэта цешыць, што недапусцілі выйсць за Толіка, што загубілі маё вялікае каханне... — упоўголаса, з націскам і невыказнай крыўдай, раздумлівала.

— Супакойся... Лёдзя — разгублена прамовіў Тадзік. Супакойся... бацькі тут не прычым. Для нашага-ж народа праз цэлыя стагоддзі ксяндзы ды папы ўбівалі ў яго свядомасць, рэлігійны фанатызм, нянавісць. Разбівалі еднасць працоўнага люду.

Каталікаў цкавалі на праваслаўных. Калечылі ды паніжалі іх чалавечую годнасць... Вось такімі душэўнымі калекамі і засталіся нашыя бацькі.

Але нічога, мая дарагая сястрычка, нічога... мы жывем у іншай эпосе... эпосе, калі чалавек імкнецца да поўнай, сапраўднай вольнасці і ніякія ксяндзы ані папы не спыняць гэтай можнай хады гісторыі!... — не трэба дапусціць каб яны разбівалі вашае шчасце закончыў гнеўна Тадзік.

Лёдзя раптоўна адвярнулася да брата; з нейкай дзіцячай радасцю ў вачах, доўга і ўважліва глядзела ў братавы вочы, а потым ціха, з упэўненасцю ў голасе радасна загаварыла: — Не разаб'юць!.. мы не хочам быць калекамі — схапіўшы брата за руку хутка пацягнула яго ў хату.

С. ЯНОВІЧ

ДОЛАР ЗНІЖАЕЦЦА

Здарылася гэта ў мінулым тыдні, уласна кажучы 30 мая ў сталіцы Нарвегіі — Осло. Але ад пачатку...

Ужо ад некалькіх дзён у пасольстве ЗША было вялікае ажыўленне. Але хіба найбольш усхваляваным быў загадчык палітычнага аддзела, ініцыятар і арганізатар дэталёва прадуманага плана, — як сам любіў гаварыць — вялікай дыверсіі.

„Ну — думаў — Булганін і Хрушчоў атрымаюць за сваё... Але-ж гэта будзе і прыняцце... хі, хі..." Трэба ведаць, што паведамленне аб тым, што ўрад Нарвегіі запрасіў у сваю краіну совецкіх кіраўнікоў, выклікала ў пасольстве ЗША паніку і разгубленасць. „Што гэта? — казалі між сабою, — Толькі працы і намаганняў, толькі грошай, толькі страчанага часу і гэта ўсё мае зыйсці на нішто? Не! Гэтак не будзе. Амерыканская дыпламатыя мусіць зрабіць сваё ... А, што трохі будзе не так як гэта робіцца ва ўсіх іншых дзяржавах, то глупства. Амерыканцы заўжды па-амерыканску ішлі напралом і паспяхова"...

План загадчыка палітычнага аддзела быў вельмі просты. Вырашыў падшукаць сабе нейкую нарвежскую палітычную групіроўку, пачаць адпаведную прапаганду, а потым за некалькі долараў перакупіць іх і правакацыя гатова.

Выбар яго адразу спыніўся на палітычнай партыі Венстрэ, якая з'яўлялася партыяй мяшчан, купцоў і рамеснікаў. „Справа лёгкая і нескладная — меркаваў загадчык палітычнага аддзела. Купцы — гэта гандляры. Для купцоў даход з'яўляецца галоўнай справай. Дам для прадстаўнікоў гэтых гандляроў, некалькі пачкаў банкнотаў і будуць танцаваць так, як я ім зайграю. Ну і пры гэтым мне таксама, што-небудзь будзе з сейфа Дэпартамента штата"...

Загадчык палітычнага аддзела быў сапраўды здаволены, хаця трохі ўзбуджаны. Справа ў тым, што набліжаўся незвычайна выгадны мамент. Вось даведаўся, што ўжо хутка адбудзецца кангрэс гэтай партыі Лепшай аказіі ўжо не трэба. Так, так... Атрымаю запрашэнне, выступлю з прамовай, перакапаю абяцаннем нямалой сумы..."

І кожны дзень, прыходзячы зранку ў пасольства, загадчык палітычнага аддзела з нецярплівасцю перагортваў пошту ці не прыслалі ўжо чаканага запрашэння. Але кожны раз не знаходзіў аднак яго. Сітуацыя рабілася тым больш няўпэўненай, бо загадчык палітычнага аддзела ўжо ведаў, што многія іншыя пасольствы даўно атрымалі і атрымліваюць такія запрашэнні. У канцы канцоў аднак не стрымаў, усхваляваўся і вырашыў дзейнічаць згодна з метадам амерыканскай дыпламатыі. Вось у сераду, 30 мая загадчык палітычнага аддзела пасольства ЗША ў Осло, сам, асабіста, няпрошана звярнуўся ў кіраўніцтва партыі Венстрэ з патрабаваннем дапусціць яго да работ кангрэсу ў якасці прынамсі наглядальніка. У час гутаркі з кіраўніцтвам партыі, амерыканскі дыпламат заявіў, што яго пасольства ў будучым намерана высылаць сваіх наглядальнікаў на кожны з'езд іншых правых партый, а таксама соцыяльдэмакратычнай партыі. Такім чынам сказаў, што ведаў, і вярнуўся ў пасольства, упэўнены, што атрымае дадатны адказ і поспех. Па гэтай прычыне і такое ажыўленне, аб якім мы ўжо ўспаміналі ў пачатку...

Аднак у свеце пачынае нешта змяняцца, штось, чаго не могуць яшчэ зразумець пэўныя амерыканскія дыпламаты. Прачытайма-ж аднак, што піша нарвежская буржуазная газета „Дагбляд":

„— Пасля выступлення загадчыка палітычнага аддзела, кіраўніцтва партыі Венстрэ неадкладна склікала паседжанне выканаўчага камітэта, які абмеркаваў патрабаванні пасольства ЗША ў выніку чаго, адхіліў іх".

Каментуючы гэтае, без прэцэдэнту выступленне прадстаўніка пасольства замежнай дзяржавы, газета „Дабгляд" піша:

„Мы не звыклі весці спрэчкі азіраючыся на наглядальнікаў, якіх не запрашалася. Гэтае выступленне з'яўляецца нечым большым ніж дзіўнае і без сумнення мае выразную палітычную афарбоўку. Гэтакія дзеянні называюцца „доларавым імперыялізмам". У гэтым выпадку занадта перацэнена курс долара".

Прачытаўшы гэтае паведамленне, загадчык палітычнага аддзела пасольства ЗША ў Осло замкнуўся ў сваім кабінеце, сказаў сам сабе „не разумею" і пачаў плакаць, паўтараючы толькі словы: — „Мае каханыя доларкі... Што з вамі будзе?... Што?... Што будзе з нашай дыпламатыяй?..."

СаВа

З Савецкай БЕЛАРУСІ

Укараняем перадавы вопыт

Калгаснікі нашай сельгасарцелі сёлета рашылі пасеяць 75 гектараў кукурузы, што складзе больш 8 працэнтаў да агульнай плошчы ворных зямель. 25 гектараў пасеем на зерне, 30 — на сілас і 20 гектараў у папаравым полі — на зялёную падкормку. Мы абавязаліся атрымаць з кожнага гектара не менш чым па 400 цэнтнераў зялёнай масы. Пры такой ураджайнасці калгас зможа забяспечыць усю прадуктыўную жывёлу высокаякаснымі сакавітымі кармамі.

Змагаючыся за павышэнне ўраджайнасці кукурузы, мы восенню мінулага года пад гэтую культуру выдзелілі лепшыя ўчасткі ў палях севазвароту. Узаралі іх трактарнымі плугамі на поўную глыбіню ворнага гарызонту. Вясной адначасова з сяўбой ранніх каласавых зябліва перааралі і ўнеслі на кожны гектар па 40 тон торфагноевага кампосту. Апрача таго, пад перадпасяўную культывацыю ўносім па 2 цэнтнеры суперфасфату і 2 цэнтнеры калійнай солі на гектар. Для падкормкі пасеваў маем аміячную салетру.

На насенне выкарыстаем зерне сярэдняй часткі пачаткаў. Перад сяўбой яшчэ раз праверым яго на ўсходжасць і падвергнем паветрана - цеплавому абаграванню на працягу 3—5 дзён, а таксама пратруцім гранazанам. Сяўбу правядзем тады, калі ў глебе на глыбіні загортвання насення ўстановіцца тэмпература ў 10—12 градусаў. Кукурузу на зерне і сілас будзем сеяць квадратна-гнездавым спосабам. З гэтай мэтай у кожнай паляводчай брыгадзе выраблена дастатковая колькасць маркёраў. Загортваць насенне будзем на 4—5 сантыметраў. Справа ў тым, што больш глыбокае загортванне на нашых глебах у мінулым годзе не дало станоўчых вынікаў, усходы былі зрэджаныя.

На зялёную падкормку кукурузы пасеем звычайнай сашніковай сеялкай. Вопыт у гэтых адносінах у нас ужо ёсць і ён апраўдаў сябе. Сашнікі ўстанаўліваем адзін ад аднаго на адлегласці ў 60 сантыметраў. Непатрэбныя сашнікі аднімаем або проста перакрываем.

У складзе кожнай паляводчай брыгады створаны кукурузаводчыя звенні. На чале іх пастаўлены вопытныя калгаснікі. У другой паляводчай брыгадзе, напрыклад, звяно ўзначальвае калгаснік Афанасій Дзямешка, які добра знаём з агратэхнікай вырошчвання кукурузы. Многае яму дала і вучоба на агратэхнічных курсах. Грунтоўна вывучылі асаблівасці вырошчвання кукурузы таксама звеннявыя, Браніслаў Кошка, Зінаіда Хамянок, Андрэй Захаронак.

Звенні ўжо намецілі мерапрыемствы, якія забяспечваюць узорны догляд пасеваў. З мэтай знішчэння пустазелля і ўзрыхлення глебы будзем праводзіць баранаванне засеяных палёў, як да з'яўлення ўсходаў кукурузы, так і па ўсходах. За перыяд вегетацыі правядзем тры рыхленні міжрадкоўяў у двух напрамках з аднючасовай праполкай гнёздаў уручную.

Цяпер у калгасе поўным ходам ідзе веснавая сяўба. Раннія каласавыя пасеяны ўжо. Праз некалькі дзён пачнем сяўбу кукурузы Калгаснікі не пашкадуюць сіл і працы, каб вырасціць добры ўраджай

Д. ДРАГУН,
старшыня калгаса імя Дзержынскага, Ушацкага раёна Віцебскай вобласці

Добраўпарадкаванне дарог Беларусі

На буйнейшых шасэйных магістралях Беларусі паявілася 15 прыгожых павільёнаў. Яны пабудаваны на скрыжаваннях дарог, у людных месцах. У кожным з іх ёсць зала чакання для пасажыраў, службовыя памяшканні. Такія павільёны ўжо ўзведзены каля Кобрына, Бярозы, Нясвіжа і ў іншых месцах.

Павільёны — адзін з новых элементаў добраўпарадкавання шасэйных дарог. У бліжэйшы час іх будзе пабудавана яшчэ 20. Пачалося будаўніцтва чатырох запраўчных станцый. Пры іх будуць створаны таксама пункты абслугоўвання машын аўтамабілістаў. Складзен праект гасцініцы, якая будзе ўзведзена на адным з участкаў дарогі Мінск — Брэст. Акрамя пакояў для адпачынку, запраектаваны рэстаран, станцыя тэхнічнай дапамогі і пункт міжгароднага тэлефона.

Значна паляпшаецца і ўтрыманне дарог. Для гэтай мэты паступаюць розныя машыны, у тым ліку палівачныя і ўборачныя. Будуюцца два новыя асфальтабетонныя заводы, адзін з якіх пачаў ужо даваць прадукцыю. Дрэў і кустоў у гэтым годзе высаджваецца ў два разы больш чым у мінулым. Толькі на ўчастку паміж Мінскам і Баранавічамі высаджана каля 500 штук дрэў. У найбольш маляўнічых месцах і ў развілках дарог устанаўліваецца сорак дэкаратыўных скульптур. Тут-жа будуюцца альтанкі — месцы адпачынку для пешаходаў.

На ўтрыманне і добраўпарадкаванне дарог у гэтым годзе выдаткоўваецца на 25 працэнтаў больш сродкаў, чым у 1955 годзе.

(БЕЛТА)

Пабудовы з каменя

У апошнія гады калгасы Плешчаніцкага раёна шырока выкарыстоўваюць для будаўніцтва бутавы камень. Збіраючы яго на палях, калгаснікі ў той-жа час ачышчаюць ворныя землі і значна падзешаўляюць кошт будаўніцтва.

Адначасова праяўляюцца клопаты аб падрыхтоўцы кадраў муляраў. Так, сельгасарцелі імя Орджанікідзе, імя Энгельса, імя Молатава і іншыя накіроўвалі брыгадзіраў будаўнічых брыгад на курсы. Пасля заканчэння курсаў брыгадзіры абучылі майстэрству муляраў усіх членаў будаўнічых брыгад. Цяпер будаўніцтва ў гэтых калгасах вядзецца сваімі сіламі і сродкамі. Дапамогу калгасам у гэтай справе аказвае Акцябрская МТС. Яе брыгада, узначальваемая т. Лукашонкам, на працягу трох месяцаў пабудавала ў арцелі імя Куйбышэва з бутавага камення тыпавы свінарнік і сіласныя збудаванні ёмістасцю ў тысячу тон.

ЯНОЎСКІ

Будаўнікі Мінска заключылі дагавор аб соцыялістычным спаборніцтве з будаўнікамі Сталінграда. Абменьваючыся перадавым вопытам, будаўнікі Мінска і Сталінграда па-брацку дапамагаюць адзін другому хутчэй і лепш адбудоўваць свае гарады.

На здымку: Будаўнікі Сталінграда на будоўлях гор. Мінска.

Вытворчыя экскурсіі рабочых

Вялікую цікавасць да работы перадавых заводаў і фабрык краіны праяўляюць калектывы прамысловых прадпрыемстваў Гродзенскай вобласці. У творчай камандзіроўцы на Вільнюскай папяровай фабрыцы нядаўна пабывала група наватараў Слонімскай кардоннай фабрыкі «Альберцін». Рабочыя азнаёміліся там з новай тэхнікай і прагрэсіўнай тэхналогіяй вытворчасці. У сваіх сяброў яны перанялі метад беззупыннага размолу валакністай масы, навучыліся, як правільна і хутка перапрацоўваць адыходы кардону і выпускаць з іх розныя прадметы шырспажыву. Другая група работнікаў вытворчасці фабрыкі наведала адзін з камбінатаў Украінскай ССР. Па прыкладу ўкраінцаў на фабрыцы на скорасны рэжым пераведзены канічныя млыны, механізаваны многія дапаможныя працэсы.

Некалькі экскурсій на адначасныя прадпрыемствы Кіева і Ленінграда зрабілі рабочыя Лідскай папяровай фабрыкі. Вярнуўшыся дамоў, яны ўкаранілі новыя спосабы апрацоўкі падэшвы, устанавілі на швейных машынах спецыяльныя прыстасаванні для дэкаратыўнай строчкі загатовак.

У творчых камандзіроўках на фабрыках і заводах РСФСР, Украіны, Літвы і іншых рэспублік з пачатку года пабывалі сотні рабочых, інжынераў і тэхнікаў прамысловых прадпрыемстваў Гродзенскай вобласці.

Квадратна-гнездавым спосабам

Калгас «Уперад» Мазырскага раёна сеяў у мінулым годзе 70 гектараў кукурузы.

— Дзякуючы кукурузе, — расказвае старшыня арцелі т. Шульман, — мы змаглі значна ўмацаваць кармавую базу, узняць прадуктыўнасць жывёлы Нават цяпер, калі каровы ўжо на пашы, мы скормліваем ім кукурузны сілас.

Сёлета калгаснікі вырашылі павялічыць пасевы кукурузы яшчэ на 20 гектараў.

Каб зацікавіць калгаснікаў у атрыманні высокага ўраджаю, праўленне вырашыла на кожны працадзень, затрачаны на вырошчванні кукурузы, выдаваць у парадку дадатковай аплаты па 3 кілаграмы сена.

Сяўба кукурузы правядзецца квадратна - гнездавым спосабам машынай «СКГ-6». Трактарыст Уладзімір Ярмаленка і машыніст Франц Мардусевіч за некалькі дзён пасеялі 40 гектараў.

В. БРАДЗЕНІК

„Рассвет" — правафланговы спаборніцтва

Новых працоўных поспехаў дабіваецца калгас «Рассвет» Кіраўскага раёна. Таго, што хлебаробы дасягнулі ў мінулым годзе, сёлета недастаткова. Вырасціць стопудовы ўраджай — за гэта змагаюцца зараз рассветаўцы.

Хлебаробы абавязаліся правесці сяўбу ў самыя сціслыя тэрміны.

Сёлета ў калгасе значна пашыраюцца пасевы пад лубін і кармавыя травы. Толькі пад салодкім лубінам занята 400 гектараў плошчы, што ў некалькі разоў больш запланаванага раней.

З перспектывай працуюць хлебаробы калгаса «Рассвет» Лён па-ранейшаму займае вядучае месца сярод іншых культур. 700 гектараў зойме ён у гэтым годзе. Пасеяна ўжо звыш 500 гектараў. Атрымаць не па чатыры з лішнім цэнтнера ільносемя і валакна, як гэта было летась, а па 5—6 цэнтнераў з гектара — за гэта варта змагацца, працаваць не пакладаючы рук.

Круглыя суткі не змаўкае над палямі «Рассвета» гул сталёвых матораў. Гэта трактарная брыгада тав. Бяляўскага з Кіраўскай МТС дапамагае хлебаробам хутчэй закончыць пасяўную кампанію.

Буйнейшая новабудоўля шостай пяцігодкі

У сямі кіламетрах ад раённага цэнтра Талачын, каля сяла Саколіна, пачалося ўзвядзенне буйнейшага ў рэспубліцы торфабрыкетнага завода.

Усвіж-бугскія тарфяныя масівы, каля якіх разгарнулася гэтая будоўля, раскінуліся на дзесяткі кіламетраў. Запасы паліва тут перавышаюць 80 мільёнаў тон. Завод будзе штогод даваць 70 тысяч тон брыкету. На прамысловай пляцоўцы ўжо ўзведзен лесапільны завод, растворны вузел, кацельня. Вядуцца падрыхтоўчыя работы па будаўніцтву галоўнага вытворчага корпуса. Вялікія работы разгарнуліся на ба..це. Пракладваюцца асушальныя канавы Ужо ў гэтым годзе на плошчы 150 гектараў будзе праведзена раскарчоўка і ўзорванне поля У 800 метрах ад завода раскінецца рабочы пасёлак. У ім намечана пабудаваць 20 двухкватэрных жылых дамоў, інтэрнат, сярэднюю школу, клуб, дзіцячы сад і яслі, паліклініку, сель..., сталовую, стадыён. Пасёлак будзе цэлафікаван, тэлефанізаван і радыёфікаван.

Будаўніцтва новага прадпрыемства вядзецца індустрыяльным метадам.

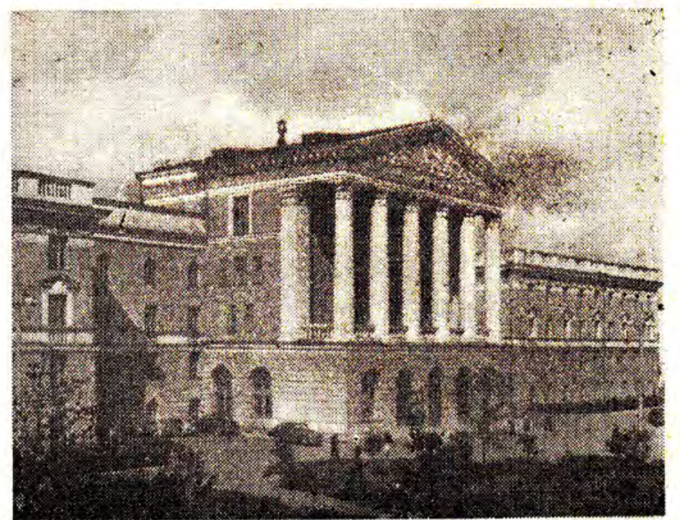

Беларускі дзяржаўны політэхнічны інстытут імя І. В. Сталіна ў Мінску.

У музеі абароны брэсцкай крэпасці

Усяму свету вядомы гераічны подзвіг абаронцаў Брэсцкай крэпасці ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны 28 дзён і начэй бессмяротны гарнізон мужна і стойка адбіваў націск фашысцкіх орд.

Савецкія людзі свята шануюць памяць герояў Брэсцкага гарнізона і беражліва захоўваюць вобразы тых, хто аддаў жыццё ў барацьбе за свабоду Савецкай дзяржавы Нядаўна ў Брэсце адкрыт новы музей, прысвечаны гераічнай абароне Брэсцкай крэпасці.

У музеі абсталяваны тры залы. У адной з іх сабраны экспанаты — зброя і асабістыя рэчы воінаў. Тут — кулямёты, вінтоўкі, каскі, прабітыя асколкамі варожых снарадаў і мін. На стэндах фатаграфіі абаронцаў крэпасці — палкавога камісара Е. Фаміна, капітана В. Шаблоўскага, лейтэнанта А. Наганава і іншых.

У другім і трэцім залах экспанаты прысвечаныя сённяшнім будням воінаў Брэсцкага гарнізона — нашчадкаў баявой славы абаронцаў крэпасці.

Штодзённа ў музей абароны крэпасці прыходзяць экскурсанты — жыхары горада, салдаты і афіцэры Яго наведалі кіраўнікі брацкіх камуністычных партый Пальміро Tал'яці, Жак Каньо і Марыс Тарэз.

У кнізе водгукаў госці з Францыі запісалі: «У знак нашага найглыбейшага захаплення гераічнай абаронай Брэста ад фашысцкіх захопнікаў і як сведчанне франка-савецкай дружбы». Усхваляваны надпіс пакінуў у кнізе Пальміро Тальяці.

Экспанаты музея абароны Брэсцкай крэпасці маюць вялікую цікавасць. Яны выхоўваюць у савецкіх людзей пачуццё любві і вернасці савецкай Радзіме.

Будаўніцтва тэатра ў Віцебску

ВІЦЕБСК. — У маляўнічым месцы, на крутым беразе Заходняй Дзвіны пачалося ўзвядзенне будынка Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа. Гэты будынак, на ўзвядзенне якога выдаткоўваецца 14,5 мільёна рублёў, будзе адным з прыгажэйшых у горадзе.

Электрыфікацыя калгасаў

У Мазырскім раёне электрыфікавана 23 калгасы з 27. Электраэнергія выкарыстоўваецца для асвятлення дамоў калгаснікаў і грамадскіх памяшканняў, для механізацыі розных працаёмкіх працэсаў у калгаснай вытворчасці. У сельгасарцелях раёна працуюць тры пілорамы, дваццаць цыркулярных піл, дзесяткі матораў на жывёлагадоўчых фермах.

Сёлета рашана электрыфікаваць і астатнія чатыры калгасы раёна

Створым сваімі рукамі

ГРОДНА. — Юнакі і дзяўчаты вобласці горача адгукнуліся на заклік Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада паехаць на новабудоўлі шостай пяцігодкі ва ўсходнія і поўночныя раёны краіны. У камітэтах камсамола абласнога і раённых цэнтраў пабывалі дзесяткі выпускнікоў сярэдніх школ, маладых рабочых і работніц заводаў і фабрык. Усе яны выказалі гарачае жаданне працаваць на новабудоўлях Усходу і Поўначы нашай краіны.

Камсамолец Віктар Сенін з горада Гродна заявіў:

— Я па прафесіі будаўнік і думаю, што мае веды і набыты вопыт змагу выкарыстаць там, дзе гэта больш патрэбна для Радзімы. На новае месца паеду не як сезоннік, а пастаянна, як гаспадар.

Жаданне будаваць новыя прадпрыемствы ў Сібіры выказаў майстар Гродзенскага гарбарнага завода № 5 тав. Каданцаў.

— Камуністычная партыя і Савецкі ўрад, — сказаў ён, — намецілі вялікі план будаўніцтва на Усходзе. Хто-ж, як не мы, моладзь, павінен пераўтварыць яго ў жыццё? Я ведаю таксама і тое, што на новым месцы на першых парах у нас не будзе такіх бытавых умоў, да якіх мы прывыклі тут. Не адразу ў нас будуць і добраўпарадкаваныя дамы. Усё гэта мы створым самі, сваім. рукамі.

На птушкаферме калгаса „Комінтэрн", Магілёўскай вобласці.

Меліярацыя ў пяцігодцы

Ці-ж у такое балота можа выйсці з плугам ці бараною? Ці-ж у такіх нетрах зможа чалавек вырошчваць сельскагаспадарчыя культуры?

Такая дрыгва была некалі на палях сельскагаспадарчага кааператыва ў Кнаразах, Бельскага павета. Пастановай членаў кааператыва вырашана асушыць і асвоіць гэтыя бязплодныя абшары зямлі.

У цяжкіх працах дапамагла ім народная ўлада.

★

У Кнаразах з'явіліся людзі з цікавымі землямерчымі прыладамі.

На здымку: Чэслаў Канстантыновіч — меліярацыйны тэхнік, і Аляксандр Якімовіч — член сельскагаспадарчага кааператыва — робяць памеры.

★

★

Пасля дакладных памераў члены кааператыва падрыхтавалі дрэнажавыя трубы і распачалі дрэнажаванне.

★

★

Такім спосабам у сельгаскааператыве ў Кнаразах, у мінулым годзе асушана і асвоена 30 гектараў зямлі.

У гэтым годзе члены кааператыва асушаць 16 гектараў поля і 30 гектараў агародаў.

★

Народная ўлада кладзе вялікія намаганні на меліярацыю і на асваенне кожнага кавалачка зямлі.

Таму ў перыяд пяцігодкі на Беласточчыне прадбачваецца меліярацыя 53.443 гектараў зямлі.

У гадах 1956—1960 у нашай краіне будзе меліяравана: 600—700 тысяч гектараў ворнай зямлі ў тым ліку на абшары 40—50 тысяч гектараў будзе выканана новае дрэнажаванне. Яшчэ ў тым годзе кансервацыйнымі работамі будзе ахоплена 1.800 000 гектараў ворнай зямлі, а ў 1958 годзе кансервацыя будзе выканана на ўсіх меліяраваных абшарах.

Апрача таго будзе меліяравана 750—870 тысяч гектараў сенажацяў і паш, а таксама асвоіцца 800 — 900 тысяч гектараў сенажацяў і паш меліяраваных.

Сяляне! Падумайце аб сваіх палях, выганах і сенажацях. Усе гэтыя работы значна хутчэй можна ажыццявіць калектыўнымі намаганнямі.

Арганізуйце гурткі па апрацоўцы сенажацяў.

В. Б.

Упарадкаваць рэестры зямлі
сялянам з вёскі Рудакі

Часта яшчэ ў нас здараецца, што рады нарадовыя замест таго, каб дапамагаць сялянам і прычыняцца да павелічэння ўраджаяў, не лічацца з існуючым станам спраў і ўводзяць бязладдзе ў адміністрацыйнай працы.

Таму сяляне часам ва ўчынках працаўнікоў рад нарадовых адчуваюць несправядлівасць і крыўду.

А вось адзін прыклад з Сакольскага павета.

У вёсцы Рудакі, ГРН Крушыняны, падчас ваенных дзеянняў загінулі рэестры сялянскай зямлі. Пасля вызвалення ўзнікла патрэба, каб камісійна пракантраляваць колькі гектараў зямлі мае кожны аднаасобны селянін вёскі. Такая камісія была сарганізавана і на аснове памераў супольна з сялянамі, справядліва акрэсліла колькасць зямлі ў кожнага гаспадара.

Здавалася-б, што справа закончана. Камісія вымерала, пастанавіла. Сяляне пачалі ажыццяўляць дзяржаўныя пастаўкі і зямельныя падаткі па справядлівасці, у залежнасці ад таго, хто колькі меў зямлі.

Аднак таварышы з Павятовай Рады Нарадовай ў Саколцы зусім інакш глядзелі на гэтую справу. Ім здавалася (невядома чаму), што ў Рудаках маюць больш зямлі чым запісана ў рэестрах.

І вось у 1953 годзе ў Рудакі прыехаў тав Ляшчынскі — намеснік старшыні ПРН у Саколцы. Нікога не пытаючы, самавольна, пры дапамозе пераліку сялян узяў ды падапісваў каму гектар, каму два, а другім і па тры гектары зямлі.

І вось такім чынам у сялян з Рудак фікцыйна павялічылася плошча ворнай зямлі. Таму трэба было дастаўляць большыя дзяржаўныя пастаўкі, плаціць большыя падаткі.

Аднак сяляне не маглі і не хацелі згадзіцца з такой несправядлівасцю. Пачалі высылаць дэлегацыі ў Павятовую раду, пісаць заявы ў ваяводскую раду. Нажаль гэта недапамагло. Толькі тады, калі напісалі заяву ў Міністэрства сельскай гаспадаркі, на яго інтэрвенцыю сарганізавана яшчэ раз камісію, якая сцвердзіла, што Ляшчынскі самавольна, без усялякіх падстаў падапісваў сялянам зямлю.

З таго часу сяляне пачалі рэалізаваць дзяржаўныя пастаўкі справядліва, у залежнасці ад таго, хто колькі мае зямлі ў рэчаіснасці.

Аб гэтай справе можна было-б і не пісаць, каб сяляне з Рудак і ў далейшым не былі пакрыўджанымі

Зараз сяляне дзяржаўныя пастаўкі рэалізуюць так, як сцвердзіла камісія, а падаткі плацяць паводле падапісванай Ляшчынскім зямлі.

І вось напрыклад грамадзянін Іван Шымель дзяржаўныя пастаўкі рэалізуе за 7 гектараў зямлі, а падатак плоціць за 12 гектараў зямлі.

Такіх сялян, як Шымель, якім дзеецца крыўда, у Рудаках ёсць многа.

Цікава, як доўга ў сакольскім прэзідыуме ПРН будзе існаваць бязладдзе ў працы, якое крыўдзіць і бянтэжыць да органаў улады, нашых працоўных сялян — хлебаробаў.

В. БАРШЧЭЎСКІ

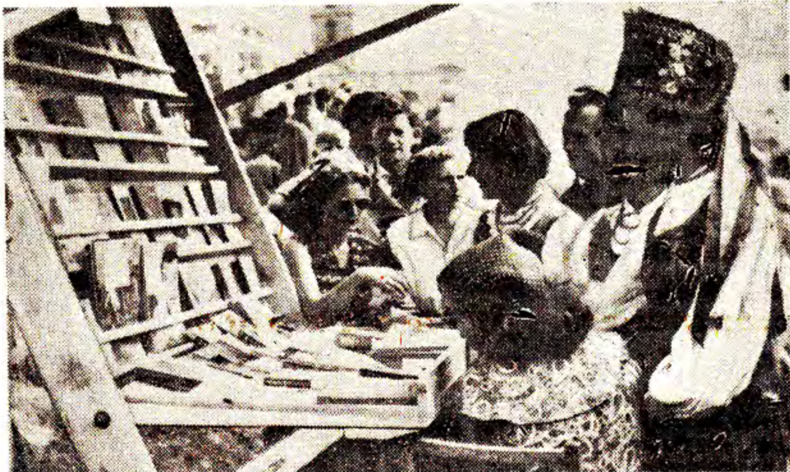

У сувязі з Днямі асветы, кніжкі і прэсы ў Супраслі 3-VI-1956 г. (нядзеля) адбылося народнае гулянне сумесна са шматлікімі выступленнямі гурткоў мастацкай самадзейнасці ваяводства і вялікім кніжным кірмашом.

На здымку: фрагмент кніжнага кірмашу.

IV кангрэс ЗСХ

У днях 27, 28 і 29 чэрвеня ў Варшаве адбудзецца IV кангрэс ЗСХ. Кангрэс абмяркуе ролю ЗСХ і заданні, якія мае выканаць арганізацыя ў пяцігадовым плане.

З Беластоцкага ваяводства ў кангрэсе будзе ўдзельнічаць 73 дэлегатаў. Дэлегаты — гэта перадавыя сяляне нашага ваяводства, члены сельскагаспадарчых кааператываў і аднаасобныя гаспадары.

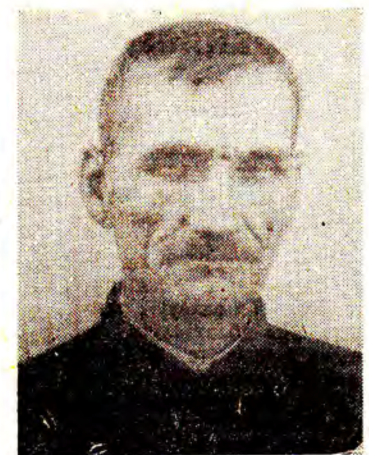

На здымку: Рыгор Дудар — дэлегат на IV кангрэс ЗСХ, член сельскагаспадарчага кааператыва ў Палічнай Гайнаўскага павета. За працу ў галіне ўмацавання калектыўнай гаспадаркі ўзнагароджаны Залатым Крыжам Заслугі і Медалём Дзесяцігоддзя.

Фото — Ельскі
тэкст. — м. м.

Дарожнае абавязацельства працоўных Семятыцкага павета

Жыхары Семятыцкага павета шляхам працоўнага дарожнага абавязацельства пабудуюць новых дарог на суму 7.200.000 зл.

Дагэтуль ажыцёўлена ўжо на суму 520.000 зл.

І. Р.

Не мост, а калецтва

Дарогу з Трасцянкі да Соцаў, Гайнаўскі павет, у адным месцы перасякае маленькая рэчка. На гэтай рэчцы ёсць мост. Але яго цяжка назваць мостам, таму што ён дзіравы як рэшата і пераязджаючы яго — можна скалечыць каня, а таксама можна ўваліцца ў рэчку кожнаму, хто праз яго праходзіць вечарам ці ноччу.

Грамадскую раду нарадовую ў Трасцянцы гэтыя справы мусіць не цікавяць. Можа яна зацікавіцца тады, калі сам старшыня або сакратар Прэзідыума ГРН праз дзіру ў мосце ўпадзе ў воду.

С. Б.

Мгр. Ю. ТОБЯШ

Што такое трохпольная сістэма апрацоўкі зямлі

Беласточчына, а асабліва яе паўднёва - ўсходнія паветы з'яўляюцца адзінымі ў Польшчы, дзе на значнай плошчы практыкуецца трохпольная сістэма апрацоўкі зямлі з папарамі.

Гаспадары, якія практыкуюць такую форму лічаць, што трохполле з папарамі з'яўляецца лепшай сістэмай гаспадаравання і забяспечвае багатыя ўраджаі. Мяркуюць, што зямля так, як і чалавек, мусіць „адпачыць". І адпачывае зямля што трэці год. Такім чынам быццам забяспечваецца сталую ўраджайнасць.

Які погляд мае на гэта навука?

На Беласточчыне трохполле з папарамі як сістэма, было ўведзена ўжо ў XV — XVI стагоддзі, у часы панавання Зігмунта Аўгуста. (Валачны закон" ад 1 красавіка 1557 года). У той час увядзенне трохпольнай сістэмы без сумнення з'яўлялася прагрэсам у сельскай гаспадарцы ў параўнанні з даўнішняй пераменнай гаспадаркай. „Пераменная" гаспадарка заключалася ў апрацоўцы штораз іншых плошчаў зямлі, у высяканні і выкарчоўванні новых плошчаў лесу. А нават, што праўда ў малых маштабах, практыкавалася на гэтай тэрыторыі т. зв. „жаравая" гаспадарка. Жаравая гаспадарка заключалася ў тым, што выпальвалася пэўныя кварталы лесу пасля чаго, на такой цаліне вырошчвалася розныя тагачасныя сельскагаспадарчыя культуры.

Ураджаі аднак на такой цаліне сістэматычна змяншаліся ў выніку чаго, праз некалькі гадоў пакідалася яе і пераходілася на штораз новыя, выкарчаваныя і выпаленыя ды падрыхтаваныя пад апрацоўку, плошчы зямлі. Пакінутыя палеткі зарасталі лесам. Сяляне палі свае мелі раскіданы ва ў многіх месцах. Падобна выглядала і вясковая забудова.

Праведзена за часоў панавання Зігмунта Аўгуста, на гэтай тэрыторыі т. зв. „валачная" рэформа, канчаткова ўпарадкавала гэты стан. Кожная гаспадарка атрымала з надзелу па адной або дзве ўлукі зямлі. Уведзена тады трохпольную сістэму апрацоўкі зямлі з папарамі,з'яўлялася болей прагрэсіўнай у параўнанні з практыкаванай т. зв. „дзікай" сістэмай.

Гэтая рэформа адыграла вялікую ролю ў развіцці вясковага асадніцтва. Рассеянае вясковае будаўніцтва было канцэнтравана пераважна накшталт аднабакова забудованых вуліц. Вёскі цягнуліся на прасторы некалькіх да некалькі дзесяткаў кілометраў. Як прыклад можа паслужыць тут т. зв. „Доўгая вёска" на тэрыторыі Сакольскага павета, падзелена потым на шэраг паасобных вёсак.

У паўднёва-усходней Беласточчыне такога тыпу вёсак вельмі многа. Уведзеная ў XVI — XVII ст. сістэма фальварчнага гаспадаравання, старанна ахоўвае трохпольную сістэму апрацоўкі зямлі. Трэба ведаць, што такая сістэма ў той час паўсюдна ўжывалася аж да першай палавіны XVIII стагоддзя, не толькі ў Расіі і Польшчы але і на Захадзе. Увядзенне струковых раслін, а ў першую чаргу, розных гатункаў канюшыны і інш., дазволіла весці пладазменную гаспадарку чатырох і болей палявую. З'яўлялася гэта вялікім пераваротам у дагэтуляшняй гаспадарцы. Шмат пладазменная гаспадарка была больш прадукцыйнай ў параўнанні да трохпольнай сістэмы.

У такой сітуацыі, трохпольная сістэма ўжо не з'яўлялася сістэмай прагрэсіўнай і рацыянальнай. На тэрыторыі ўсёй Еўропы чатырох і больш палявая пладазменная сістэма, як больш прадукцыйная, перамагала старую. У Польшчы, трохпольная сістэма апрацоўкі зямлі з папарамі ў асноўным, ужо была пакінута ў першай палавіне XIX стагоддзя. Засталася яна толькі ў раёнах гаспадарча слабаразвітых.

У перыяд дваццацігоддзя буржуазнай Польшчы трохпольная сістэма з папарамі практыкавалася толькі і выключна ў раёнах былой т. зв. Польшчы „Б" і „Ц". У гэтых раёнах была ўведзена амаль натуральная гаспадарка.

Ва ўмовах Народнай Польшчы, дзе звяртаецца асаблівую ўвагу на развіццё недастаткова асвоеных раёнаў, — трохпольная сістэма часцей усяго лічыцца архаізмам у сельскай гаспадарцы. Свядомае пакіданне папарам 1/3 поля, калі мы імпартуем прадукты сельскагаспадарчай вытворчасці, трэба расцэньваць як марнатраўства.

Трохпольная сістэма з папарамі займае каля 60 тысяч гектараў і пакідаць папарамі 20 тыс. гектараў зямлі тады, калі няма сурёзных перашкод у іх апрацоўцы, супярэчыць інтарэсам гаспадара і краіны. За сяяванне пакінутых палёў хаця-б такімі кармавымі раслінамі як лубін, сарадэля і т. д. не толькі, не зменшыць урадлівасці глебы пад будучы ўраджай, але наадварот — павялічыць яе ўрадлівасць. Неабходна падкрэсліць, што такія якасці маюць толькі і выключна струковыя расліны.

Жывы інвентар на 100 га ворнай зямлі — 1954 г.

Павет	каней,	кароў,	свіней,	авечак,
Бельск	14,8	31,2	36,9	52,2
Гайнаўка	13,7	32,2	41,1	56,1
Семятычы	13,2	32,1	45,8	48,2
Высока-Маз.	17,3	34,2	55,2	21,--

Павелічэнне плошчы пасеву — павялічыць кармавую базу і сельскагаспадарчую вытворчасць. Трохполле з папарамі на Беласточчыне, як і сістэма гаспадаравання, павінна быць ужо даўно пакінута. У раёнах, у якіх практыкуецца трохполле з папарамі, колькасць жывога інвентару адносна плошчы ворнай зямлі, з'яўляецца значна меншай.

Як паказваюць лічбы, у паветах, дзе практыкуецца трохпольная сістэма, колькасць жывога інвентару значна меншая. Мае яна таксама адмоўны ўплыў на ўрадлівасць збожжавых і кармавых культур.

Весткі
з сельгаскааператываў

■ Члены сельскагаспадарчага кааператыва ў Дубне, Бельскага павета, на 5 гектарах пасадзілі цукровыя буракі. Атрымалі іх у сярэднім па 385 цэнтнераў з гектара. З продажы цукровых буракоў яны атрымалі 92.400 злотых.

У гэтым кааператыве ў мінулым годзе, на не зусім добрай глебе, атрымана большы ўраджай чым у другіх кааператывах Беласточчыны. Члены кааператыва атрымалі ў сярэднім з гектара па 20,6 цэнтнераў пшаніцы, па 19 цэнтнераў жыта і па 220 цэнтнераў бульбы Добры ўраджай прычыніўся да таго, што на адзін працадзень выпала па 7 кілаграмаў збожжа і па 3,5 злоты.

Члены кааператыва з непадзельнага дахода прызначылі 58.467 злоты на культурныя патрэбы ў гэтым годзе.

■ Члены кааператыва ў Райску асягнулі сярэдні ўдой малака ад аднае каровы 2.045 літраў у год. У мінулым годзе агульная прадукцыя малака выносіла 63.382 літраў Гэты кааператыў даставіў дзяржаве 45.000 літраў малака.

■ Члены кааператыва ў Храбалах атрымоўваюць вялікі даход з кантрактацыі ільну. Некалькі год таму, за продаж ільну купілі яны грузавую машыну. У мінулым годзе атрымалі ў сярэднім па 24,58 цэнтнераў ільну з гектара.

Яны гавораць, а не чуюць

Гэтая школа сапраўды досыць дзіўная. Не чуваць тут характэрнага дзецям голасу і воклічаў. Залы завешаны самымі рознастайнымі малюнкамі і растлумачэннямі.

Але навошта люстэрка? У кожнай зале ёсць нізка завешаныя, вялікія, прамавугольныя люстры!..

На паверсе чуваць толькі час-адчасу аднастайны, быццам па загаду, стук. Гэта выхавацельніца праводзіць вячэрні збор. „Смірна" і „вольна" дзеці адчуваюць па дрыжанні падлогі, выкліканым стукам чаравічка выхавацельніцы, што стварае досыць згодную каманду.

Урэшце разлік з мінуўшага дня. Аказваецца, што не ўсе дзеці добра паводзілі сябе і некаторыя з іх зрабілі нават „злачынствы", а менавіта: таптал сенажаць суседа.

Выхавацельніца словамі і жэстамі тлумачыць, што гэта казалі „людзі якія чуюць", так, што мусіць знайсціся вінаваты. Агульная мармыль у радах, што гэта хіба Маня... Перад прамавугольныя рады выступае малая дзяўчынка і выяўляе яшчэ іншых вінаўнікаў. Перад двума радамі ўтвараецца яшчэ трэці рад.

Пры гэтым адна дзяўчынка ў голас лічачы паказвае пальцам: адзін, два, тры, чатыры, пяць, шэсць, сем — сем дзяўчынак.

На здымку: — Настаўніца Генрыха Кубрак падчас урока гаварэння.

На здымку: — Нямы „дыктант".

Толькі цяпер я зразумеў матывіроўку назвы школы: „Дзяржаўная выхаваўчая ўстанова для глухіх дзяцей у Олецку". „Для глухіх дзяцей", а не „глуханямых". Дзеці гэтыя могуць гаварыць, — міма, што нічога не чуюць...

Заклеймаваныя калектывам абяцаюць, што ўжо больш гэта непаўторыцца, а заўтра пойдуць да „людзей якія чуюць" і папросяць у іх прабачэння. А „людзі якія чуюць" напэўна прабачаць...

Назаўтра раніцай я думаў, што дзеці яшчэ спяць — а тут я іх ужо застаў пры ўладкоўванні панадворка, частка дзяцей паўторна засцілала свае ложкі. Паўторна, — бо тут дысцыпліна і парадак.

Нарэшце ў адной са школьных зал ля табліцы стаіць Геня Лемпіцкая і піша дыктаваную настаўніцай Эміліяй Віктаровіч задачу. Дыктаваць — гэта значыць, можна нічога не казаць, а толькі аднаведнімі рухамі вуснаў наследваць размову — дзеці і так нічога не чуюць.

Геня не можа зразумець па руху вуснаў слова „свеціць" і піша „смеціць" — рухі вуснаў так падобныя. Тады я ўбачыў выкарыстоўванне люстраў, якія ў гэтай школе з'яўляюцца вельмі важным дапаможнікам.

Настаўніца сядае з Геняй перад люстрам і праз некалькі разоў паволі паўтарае гэтае самае слова. Геня наследуе гэта, імкнецца паўтарыць яго ў голас.

Аказваецца, што літары можна не толькі бачыць, але і кранаць. Так. Пры вымаўлянні нпр. літары „м" — дзіця прыкладае адну руку да шчакі настаўніцы, другую да сваёй і намагаецца наследаваць дрыжанне шчакі, пры літары „п" прыкладаецца руку да вуснаў пры „б" да гартані і г. д.

Да настаўніцы звяртаюцца са шматлікімі запытаннямі — звычайна як дзеці. Але цяжка зразумець гэтыя запытанні, а яшчэ цяжэй адказаць. Напрыклад: дзе зімуюць птушкі, якія бачым вясной? А, што гэта за цёплыя краіны? А чаму наша краіна не з'яўляецца цёплай? Чаму на малюнках бачым людзей і коней у збруі, а на вуліцы гэтага не сустракаецца? Які цяпер ёсць год і ці быў некалі нулявы год?

Трэба зразумець гэты запытанні (а трэба ведаць, што дзеці гэтыя вельмі нервовыя) і ўмець адказаць на іх жэстам, мімікай, а перш — наперш навучыць іх размаўляць.

Цвёрдая, быццам драўляная з'яўляецца іх мова, але размаўляюць..

Вуліцай праязджае трактар, аж шыбы ляскацяць. Але дзеці не чуюць, адчуваюць толькі дрыжанне будынка і ў голас выкрыкваюць: „драактар" еедзя, драактар"...

Дзеці маюць так багаты слоўнік, што амаль ім і хапае гэтага ў надзённым жыцці.

Купяць марку, чыгуначны білет, уладзяць у краме пакупкі, напішуць ліст, што зрэшты вельмі ахвотна робяць і памятаюць аб дні нараджэння і імянінах не толькі сваіх блізкіх але сяброўак, знаёмых і г. д.

Пазбаўленыя большасці вонкавых імпульсаў, якія прымаюцца пры дапамозе слыху, дзеці засяроджваюцца на адным прадмеце свайго зацікаўлення і ўдзяляюць яму найбольш увагі. Нпр.: раз бачылі толькі нейкі, досыць складаны прадмет і дэталёва рысуюць яго. Казё Мацяроўскі рысуе толькі сабак; у лесе, на лузе, у горах, а нават і на моры абавязкова мусіць быць... сабака.

Слаўка Хыліцкі з Ясяноўкі, Беластоцкага павета ёсць глухім з нараджэння. Ніколі ў жыцці не чуў гуку, а вымаўляе ўжо шмат слоў. Слаўка Хыліцкага называюць „малярчыкам". Праяўляе ён вялікія мастацкія здольнасці, асабліва па маляванні з памяці. Напэўна з яго некалі будзе сапраўдны мастак.

Апроч гэтага, дзеці развіваюць свае зацікаўленні ў сталярскай і і швейнай майстэрнях, у фатаграфічнай секцыі, а нават і танцавальнай секцыі.

Якім інстынктам адчуваюць дзеці такт і рытм — невядома. Так ці інакш, але заўжды ўключаюцца яны ў мастацкую частку арганізоўваных у Олецку ўрачыстых паседжанняў, расчуляючы гледачоў прыгожымі танцамі.

Калі ўжо ідзе гутарка аб грамадскай працы, то нельга тут не ўспомніць аб іх удзеле ў насаджванні лесу, капанні бульбы і г. д.

Некалькі дзесятак дзяцей у чатырох класах з Бельска, Саколкі, Гайнаўкі, з Кракава, Пазнаня і іншых гарадоў Польшчы, злучыла супольнае няшчасце — калецтва, пераважна ў форме пасля хваробнага траўма па запаленні мазгоў і стварыла з іх адзін, вялікі калектыў — сям'ю.

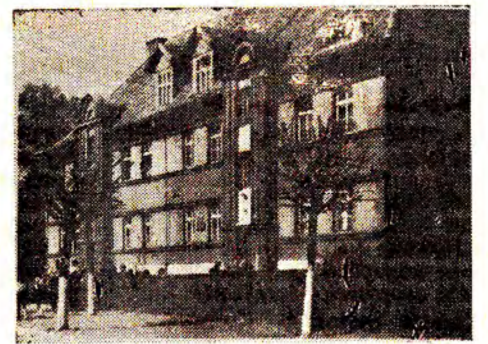

На здымку: — Будынак Дзяржаўнай Выхаваўчай Установы для Глухіх Дзяцей у Олецку.

І. РЫБІНСКІ

Фота — І. Р.

Адбылася першая рэпетыцыя Беларускага народнага хора

1 чэрвеня г. г. у прыгожай зале Беларускага Грамадска-Культурнага Таварыства ў Беластоку адбылася першая рэпетыцыя беларускага народнага хора.

На першую рэпетыцыю прыйшло ля 70-ці харыстаў. Дырыжор хора праф. Людміла Панько абмеркавала арганізацыйныя справы і правяла першыя заняткі, якія выявілі таленавітасць і прыгожыя галасы харыстаў.

І калі будзе ахвота з боку членаў і кіраўнікоў хора, Беларускі народны хор несумненна з'явіцца ў будучыні адным з лепшых мастацкіх калектываў Беласточчыны.

Жадаем Беларускаму народнаму хору поспехаў у яго творчай працы.

В. Л.

АДЗІНОКАЯ

Вось і жыве сабе адна,
Разумная, хоць і завяла...
Чаму-ж нікому не жана?
Мо' вельмі ўжо перабірала?

Вось так адна — не год, не два...
І хлопцы звыкліся й дзяўчаты,
Што не дзяўчына, ні ўдава, —
Жыццё — як з песні той узята!

І хоць бяды той — глыб без дна, —
Вясёлаю ідзе ў людзі,
Ніхто не бачыў, як яна
Ад болю схопіцца за грудзі!

Як будзе жальбу выліваць
Уночы горкімі слязамі,
Як у сне каханне заклікаць
Сухімі, прагнымі губамі.

Вясёлаю штодня пайдзе —
Як і звычайна — да работы,
І на абліччу не знайдзе
Ніхто ні суму, ні маркоты.

СЦЯПАН ЛУНЕВІЧ
Беласток

З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

Старажытнаруская дзяржава

Інтарэсы феадалаў і неабходнасць барацьбы са знешнімі ворагамі вымагалі паўстання на Русі дзяржавы. І вось такая дзяржава ўзнікае ў IX стагоддзі. Была гэта т. зв. Старажытнаруская дзяржава, сталіцай якой быў горад Кіеў.

У IX—X ст. Старажытнаруская дзяржава з'еднала ўсе ўсходнеславянскія княствы, у тым ліку і княствы, якія знаходзіліся на тэрыторыі сённяшняй Беларусі. У ёй склалася адзіная старажытнаруская народнасць.

Ад гэтага часу развіццё ўсіх усходнеславянскіх народаў ішло адным шляхам. Усе гэтыя народы, у тым ліку і пазнейшы беларускі народ, мелі адну культуру, адну гісторыю, адну дзяржаву. На чале дзяржавы стаяў кіеўскі вялікі князь, якому падпарадкоўваліся іншыя княствы.

Усе законы, Старажытнарускай дзяржавы былі сабраны ў зборнік т. зв. „Руская Праўда".

Феадальныя адносіны пасля ўтварэння дзяржавы замацаваліся на Русі. Феадальная гаспадарка пачала хутка развівацца.

Развіццё сельскай гаспадаркі, рост гарадоў і развіццё рамяства набрала шырокага размаху.

Асабліва развіваліся гарады да якіх ад феадальнага прыгнёту ўцякалі сяляне з вёсак. У гарадах яны станаваліся свабоднымі і незалежнымі людзьмі.

Гарады заходніх земляў Русі развіваліся таксама добра. Яны былі цэнтрамі рамеснай вытворчасці.

Акрамя ўжо раней вядомых гарадоў на тэрыторыі Беларусі, — Полацка і Турава, у XI ст. з'яўляюцца такія як: Брэст, Віцебск, Друцк, Заслаўль, Лагойск, Пінск, Орша, Усвят, а ў 1067 годзе ўпершыню ўспамінаецца Мінск.

У сувязі з далейшым развіццём рамяства і вылучэннем яго ад сельскай гаспадаркі, развіваўся гандаль унутры Старажытнарускай дзяржавы і па-за яе межамі.

У той час, калі і гандляры ў гарадах былі свабоднымі, сяляне на вёсках т. зв. смерды ўсе больш пападалі ў залежнасць ад феадалаў - крупных землеўладарнікаў. Найбуйнейшымі феадаламі былі самы князі.

Феадалы бязлітасна выкарыстоўвалі смердаў, жыццё якіх ставалася невынасіма цяжкім. Гэта сталася прычынай завастрэння адносін паміж землеўладарнікамі і сялянствам, што ў выніку давяло да класавай барацьбы — да сялянскіх паўстанняў, якія востра караліся законамі ўнутранай палітыкі.

Старажытнаруская дзяржава імкнулася да пашырэння сваей тэрыторыі шляхам заваёў іншых земляў. Палітыку такую вялі князі Алег, Ігар, Святаслаў. Дзякуючы іх заваёвам Русь значна пашырыла свае граніцы.

Пасля смерці кіеўскага князя Святаслава (972 год) разгарэлася барацьба яго сыноў за ўладу. Кожны з іх хацеў быць вялікім князем. Найбольш зацятая барацьба вялася паміж кіеўскім князем Яраполкам і Новгарадскім — Уладзімірам. У выніку, перамог аднак Уладзімір. Ён падпарадкаваў сабе княствы — Полацкае і Тураўскае. Потым аддаў іх у валоданне сваім сынам: Полацк — Ізяславу, а Тураў — Святаполку.

У 988 годзе Уладзімір увёў на Русі хрысціянскую рэлігію. Гэта яшчэ больш умацавала становішча феадальнага ладу.

Паасобныя княствы на Русі не былі эканамічна моцна звязаныя з Кіевам і адно з другім. Кожны князь імкнуўся да самастойнасці, не хацеў быць залежным ад вялікага князя.

Вось іменна гэта і было прычынай, што на Русі ўжо ў X ст. пачынаецца перыяд феадальнай раздробленасці. Гэтая раздробленасць моцна паглыбляецца ў XI ст., калі зноў пачаліся зацятыя войны паміж паасобнымі князямі — феадаламі. Так было напр. з княствам Полацкім.

У 1021 годзе полацкі князь Брачыслаў Ізяслававіч спрабаваў вызваліцца з-пад уплыву вялікага князя кіеўскага — Яраслава, але пацярпеў паражэнне. Аднак Яраслаў каб пазбыцца варожых адносін з полацкім князем, аддаў яму Віцебск і Усвят.

Сын Брачыслава — Усеслаў, з пачатку свайго княжання жыў у згодзе з кіеўскімі князямі, а нават дапамагаў ім у барацьбе з качэўнікамі. Але ў 1065 годзе Усеслаў для таго каб падпарадкаваць сабе Пскоў і Ноўгарад, — збройна напаў на гэтыя гарады. Пачалася лютая барацьба з кіеўскім князем.

У час барацьбы разбурана і спалена шмат сёлаў і гарадоў. Найбольш знішчанымі былі: Пскоў, Ноўгарад, Мінск, Лагойск, Лукомль, Друцк.

Усеслаў у гэтай барацьбе пацярпеў паражэнне.

Другое вялікае княства на заходніх землях Русі — Тураў — якое, падтрымлівала мірныя адносіны з кіеўскім вялікім княствам.

У 1097 годзе, у Лубечы сабраўся з'езд князёў.

Перад з'ездам гэтым стаяла вырашэнне пытання: як пазбегнуць феадальных міжусобных войнаў.

Ды з'езд не асягнуў намечанай мэты. Ён пайшоў на ўступку хеадальных князёў, якія дамагаліся сабе прывілеяў, прызнаў ім незалежнасць і спадчынасць княжання. Гэтым не толькі не пазбегнуў войнаў, але ўзаконніў феадальную раздробленасць — крыніцу міжусобных войнаў.

В. Л.

Выдатны сатырык і драматург К. Крапіва

Артыкул напісаны спецыяльна для „Нівы“

Выдатны беларускі пісьменнік і вучоны Кандрат Кандратавіч Крапіва (Атраховіч) нарадзіўся ў 1896 годзе ў сялянскай сям'і ў вёсцы Нізок (цяпер Уздзенскі раён, Мінская вобласць). У 1913 годзе ён экстэрнам здаў экзамін на званне вясковага настаўніка.

Крапіва сустракае Кастрычніцкую сацыялістычную рэвалюцыю яе палітычна спелым байцом. Знаходзячыся ў Чырвонай Арміі ён выступае ў друку з паэтычнымі творамі. У 1925 годзе вярнуўшыся да працы ў школе, друкуе ён першы свой зборнік «Асцё», пасля якога выдаў яшчэ і другія зборнікі баек і сатырычных апавяданняў.

Папулярнасць твораў Крапівы была ўжо натолькі вялікая, што ў 1928 годзе яго творчасць уключаецца ў праграму па беларускай савецкай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, студэнтам якога быў у той час Крапіва.

У сваіх байках і сатырычных апавяданнях Крапіва бязлітасна выкрывае ворагаў савецкай улады, якія сваімі „аслінымі вушамі" імкнуліся „засланіць ад савецкіх людзей сонца". (Байкі «Асёл, сава і сонца», «Жаба ў каляіне», «Вол і авадзень» і інш.). Крапіва хвастае фашыстаў, гарматных каралёў і другіх падпальшчыкаў вайны.

Шмат сваіх дасціпных і трапных баек Крапіва прысвяціў барацьбе з буржуазнымі перажыткамі. Бюракраты, чыноўнікі, казнакрады, кар'ерысты, падхалімы, нацыяналісты, рэлігійныя ханжы, заклеймаваны Крапівою, яго сатырычнымі вобразамі, сталіся намінальнымі ў народзе. У байцы «Дзед і баба», трапна высмеяны балбатуны і прыстасаванцы, каторыя седзячы на савецкім возе, не справай, а крыкам «дапамагаюць везці гэты воз»:

Ды такая не ўцячэ!
Скажам, ёй нарэшце:
— Мо' без вас было-б лягчэй?
Папрабуйце злезці.

У байцы «Дыпламаваны баран» Крапіва абсмеяў «бараноў у навуцы», якія прыкрываюць сваю бяздарнасць і гультайства дыпломамі:

Другі баран — ні «бэ», ні «мя»,
А любіць гучнае імя.

У 1934 годзе Крапіва друкуе першую п'есу «Канец сяброўства», асуджваючы ў ёй буржуазнае разуменне сяброўства людзей. Пераараджэнец Лютынскі патрабуе ад добрага чалавека Карнейчука, каб ён як сябра, не разгалашаў яго злачынстваў перад партыяй і народам. Ён разважае так: раз ты мне сябра — значыць, што-б я там не рабіў — маўчы, не выдавай. Сяброўства ў буржуазным разуменні — гэта саюз двух або некалькіх чалавек супраць калектыву, супраць грамадства. Такое разуменне сяброўства магло з'явіцца толькі ў грамадстве, у якім чалавек чалавеку ваўком, дзе асабістыя інтарэсы людзей не супадаюць з інтарэсамі грамадства. Такому разуменню сяброўства Крапіва супрацьпастаўляе сацыялістычныя прынцыпы сяброўства людзей, па якім яны апраўдваюцца толькі тады, калі ўмацоўваецца калектыў, служыць сацыялістычнаму грамадству.

У 1937 годзе Крапіва піша п'есу «Партызаны». Ён адвобразіў у ёй рэвалюцыйную героіку грамадзянскай вайны. Аб вялікай сіле мастацкага ўздзеяння гэтай п'есы на гледача сведчыць такі эпізод. Восенню 1939 года п'еса была пастаўлена ў Беластоку. Калі ў час дзеі партызаны, развітваючыся з забітымі ў баі савецкімі воінамі, заспявалі пахавальны марш, нечакана здарылася тое, чаго не прадугледзелі ані аўтар, ані рэжысёр: сумесна з артыстамі гледачы заспявалі гэтую суровую песню рэвалюцыйнай барацьбы. «На вачах акцёраў — слёзы. Такога зліцця сцэны з жыццём, гледача з акцёрамі цяжка знайсці ў гісторыі тэатральнага мастацтва», — успамінае народны артыст БССР Л Рахленка.

Вялікім поспехам карыстаецца камедыя Крапівы «Хто смяецца апошнім». Трапнымі сродкамі бічуючай сатыры, выяўляюцца ў ёй двурушнікі, мешчаны, падхалімы і невукі. Гэтая камедыя на сцэне беларускага тэатра імя Янкі Купалы была пастаўлена 350 разы. Абыйшла яна сцэны тэатраў многіх народаў СССР і краін народнай дэмакратыі.

Вялікая Айчынная вайна. Крапіва адыходзіць на фронт, дзе працуе ў франтавым друку, а таксама рэдагуе агіт - плакат. „Раздавім фашысцкую гадзіну" і сатырычны часопіс «Вожык». У 1943 годзе піша ён псіхалагічную драму «Проба агнём», дзе паказаў высокае маральнае абліччa савецкіх людзей.

У 1948 годзе Крапіва закончыў п'есу «З народам» — аб актыўным удзеле савецкай інтэлігенцыі ў разгроме фашысцкіх захопнікаў, у 1950 годзе — п'есу «Пяюць жаваранкі», у якой ён з любасцю паказвае парасткі комунізма ў калгаснай вёсцы. У 1953 годзе Крапіва стварае п'есу «Зацікаўленая асоба». Гэтая п'еса прысвечана рабочаму класу і тэхнічнай інтэлігенцыі, якая змагаецца за прамысловы прагрэс і поступ савецкай краіны.

Крапіва сумесна з другімі выдатнымі беларускімі пісьменнікамі з'яўляецца асновапакладчыкам сацыялістычнага рэалізма ў беларускай літаратуры, з'яўляецца ён асновапакладчыкам беларускай байкі і драматургіі. Як сатырык і драматург Крапіва займае пачэснае месца сярод класікаў савецкай літаратуры.

Крапіве належаць пераклады на беларускую мову п'ес А. Астроўскага, Н. Гогаля, У. Шэкспіра, баек І. Крылова, вершаў В. Маякоўскага. Актыўна ўдзельнічаў ён у перакладах на беларускую мову прац К. Маркса і В. І. Леніна.

Вялікі ўклад унёс Крапіва ў навуку аб беларускай літаратуры і мове. Яму належыць рад навуковых прац, цікавых артыкулаў і рэцэнзій адносна гісторыі беларускай літаратуры. Пад кіраўніцтвам і пры непасрэдным удзеле Крапівы быў створаны руска - беларускі слоўнік. У сучасны момант ён сумесна з Пятро Глебкай заканчвае работу над складаннем беларуска - рускага слоўніка.

На працягу некалькіх гадоў Крапіва з'ўляецца дырэктарам інстытута мовазнаўства Акадэміі навук БССР. У 1952 годзе ён выбіраецца праўдзейным членам Акадэміім Навук БССР. Кандрат Крапіва — дэпутат Вярхоўнага Савета БССР і член праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі.

С. ВАСІЛЁНАК
дацэнт Маскоўскага
дзяржаўнага ўніверсітэта.

Умацоўваецца польска-савецкая дружба

У сувязі з заканчэннем Днёў асветы, кніжкі і прэсы, у мінулую нядзелю, адбыўся ў Бельску вялікі „фестын". Удзельнічаў у ім Сакратар пасольства СССР у Польшчы тав. Віктар Адзінокаў.

Перад „фестынам" тав. В. Адзінокаў сустрэўся з членамі праўлення Бельскага Аддзела БГ-КТ. Прыбыццё тав. В. Адзінокава на „фестын" ператварылася ў магутную дэманстрацыю прысутных у гонар польска - савецкай дружбы.

Жыхары Бельска і ваколіц горача віталі дарагога госця. Адказваючы на прывітанні тав. В. Адзінокаў між іншым сказаў:

— Цешыць нас кожны факт вашага развіцця ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі і культуры. Цешыць нас узрост ліку чытачоў і росквіт літаратуры. Мы чытаем кніжкі польскіх пісьменнікаў і ганарымся тым, з якім запалам Вы чытаеце творы савецкіх пісьменнікаў.

Імкнемся сумесна да ўмацавання братэрства і дружбы між нашымі народамі.

— За дружбу, за мірнае супрацоўніцтва між народамі, за шчасце нашых дзяцей — закончыў сваю прамову тав В Адзінокаў. Бурнымі воплескамі і гучным „Няхай жыве" — прынялі ўдзельнікі словы тав. Адзінокава.

Пасля „фестыну" сумесна з членамі праўлення БГ-КТ, тав. Адзінокаў наведаў Белавежу.

Сакратар пасольства СССР сярод членаў Павятовага праўлення БГ-КТ

На здымку: Тав В. Адзінокаў (у ясным касцюме) сумесна з членамі праўлення БГ-КТ ідзе на „фестын"

Фото — Лясоцкі

Скарбніца мастацтва

Грамадскасць Савецкага Саюза адзначае стагоддзе Дзяржаўнай Трэцякоўскай галерэі, выдатнай скарбніцы нацыянальнага рускага мастацтва.

Галерэя была заснавана ў другой палавіне мінулага стагоддзя Паўлам Міхайлавічам Трэцяковым, маскоўскім прамыслоўцам, чалавекам вялікай культуры, які валодаў тонкім мастацкім густам і шырокімі ведамі ў галіне выяўленчага мастацтва.

Пачаўшы сваю збіральніцкую дзейнасць як калекцыянер гравюр і карцін заходнееўрапейскіх майстроў без якой-небудзь шырокай праграмы, Трэцякоў з 1856 года пачаў набываць выключна карціны рускіх мастакоў. Гістарычная заслуга Трэцякова ў тым, што, збіраючы творы нацыянальнага жывапісу ён з вялікай пранікнёнасцю ўмеў бачыць новыя прагрэсіўныя з'явы ў рускім мастацтве, перш за ўсё цаніў у творы глыбокі ідэйны змест, рэалізм.

Час фарміравання галерэі супаў з перыядам самага высокага росквіту рускага выяўленчага мастацтва.

Адлюстроўваючы погляды перадавой інтэлігенцыі, цесна звязанай з ідэямі рэвалюцыйных дэмакратаў, лепшыя майстры рускага мастацтва ў сваіх творах глыбока раскрывалі тыповыя з'явы рускай рэчаіснасці, з глыбокім спачуваннем паказвалі жыццё працоўнага чалавека, смела выкрывалі сацыяльныя заганы буржуазна - памешчыцкай Расіі. Як ніколі раней, вырасла грамадская роля выяўленчага мастацтва ў ідэйна-мастацкім выхаванні шырокіх пластоў грамадства. Збіральніцкая дзейнасць Трэцякова адлюстроўвала гэты прагрэсіўны працэс у развіцці рускага мастацтва. Вялікую ролю ў лёсе галерэі адыгрывала цесная сувязь яе стваральніка з перадавой арганізацыяй рускіх мастакоў — групай «перасоўнікаў». З перасоўных выставак Трэцякоў купіў нямала выдатных твораў.

Таленавіты і разумны калекцыянер не быў простым пакупнікам карцін. Ён звязваў сваю дзейнасць з актыўнай падтрымкай мастакоў у іх рабоце над новымі творамі, дапамагаў ім матэрыяльна ў лік будучых карцін і разам з тым пастаянна з імі раіўся. Цесная сувязь Трэцякова з Крамскім, Рэпіным, Сурыкавым і іншымі выдатнымі рускімі мастакамі адыграла велізарную ролю ў фарміраванні яго цудоўнай калекцыі.

Трэцякоў набываў творы з розных выставак і майстэрань мастакоў, умела выяўляючы яркія мастацкія з'явы не толькі з ліку твораў вядомых майстроў, але і работ пачынаючых маладых мастакоў. Савецкі народ з удзячнасцю адзначае вялікую ролю, якую ён адыграў у творчай дзейнасці перадавых рускіх мастакоў другой палавіны XIX стагоддзя.

За 35 год дзейнасці Трэцякова ў галерэі была сабрана большасць лепшых твораў рускага выяўленчага мастацтва таго часу, сярод якіх сапраўдныя шэдэўры сусветнага значэння — творы Рэпіна, Сурыкава, Васнецова, Крамскога, Перова, Верэшчагіна, Макоўскага, Паленава, Саўрасава, Васільева, Шышкіна, Левітана, Айвазоўскага і іншых.

З вялікім энтузіязмам Трэцякоў збіраў партрэты перадавых дзеячоў рускай мастацкай культуры, заказваў мастакам партрэты вялікіх рускіх пісьменнікаў. Галерэя партрэтаў, сабраная Трэцяковым, не мае сабе роўнай па цэльнасці і значэнню.

У другой палавіне XIX стагоддзя выключна вырасла цікавасць да гісторыі рускага нацыянальнага мастацтва, паяўляюцца першыя сур'ёзныя навуковыя даследаванні Стасава, Буслаева, Кандакова, якія паклалі пачатак вывучэнню працэсаў развіцця рускага выяўленчага мастацтва. Трэцякоў не застаўся ў баку ад гэтых інтарэсаў. З 1880 года ён пачынае збіраць творы старажытна-рускага мастацтва.

Збіранне карцін Трэцякоў разглядаў як вялікую культурна-асветную справу. Ён ставіў перад сабой мэту стварыць па магчымасці поўную нацыянальную галерэю рускага мастацтва, якая была-б не толькі яго асабістай уласнасцю, але і здабыткам грамадства. У 1880 годзе Трэцякоў адкрыў галерэю для бясплатнага наведвання, а ў 1892 годзе перадаў разам з калекцыяй твораў заходнееўрапейскага мастацтва, якія належалі яго брату С. М. Трэцякову, у падарунак гораду. Значэнне Дзяржаўнай Трэцякоўскай галерэі, як скарбніцы нацыянальнага мастацтва і як буйнейшай культурна-асветнай установы, вырасла ў гады савецкай улады. У 1918 годзе пастановай СНК за подпісам Уладзіміра Ільіча Леніна Трэцякоўская галерэя была нацыяналізавана.

Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ўсе мастацкія каштоўнасці сталі здабыткам народных мас. Яе калекцыі надзвычай пашырыліся. З нацыяналізаваных прыватных збораў, памешчыцкіх маёнткаў і палацаў лепшыя творы [illegible] перададзены ў Трэцякоўскую галерэю рускага жывапісу. Збор папоўніўся таксама за кошт былога Румянцаўскага музея і за кошт сістэматычных пакупак дзяржавы ў прыватных асоб.

Цяпер у залах галерэі глядач можа бачыць цудоўныя творы старажытна-рускага мастацтва: мазаіку «Дзімітрый Салунскі» з Кіеўскага Міхайлаўскага манастыра, «Уладзімірскую богамацер», «Тройцу» Андрэя Рублёва, творы Дзіянісія, Сімана, Ушакова. Выключна багаты раздзел XVIII стагоддзя, у якім знаходзяцца творы Шубіна, цудоўная калекцыя твораў партрэтнага жывапісу, Нікіціна, Аргунова, Рокатава, Левіцкага, Баравікоўскага. Сусветнай вядомасцю карыстаецца аддзел галерэі, які паказвае рускае мастацтва першай палавіны XIX стагоддзя. Карціна Іванова «З'яўленне Хрыста перад народам» са шматлікімі эцюдамі да яе, партрэты Брулова, Кіпрэнскага, Трапініна, карціны Венецыянава, геніяльнага Федотава даюць магчымасць гледачу поўна і рознабакова ўявіць працэс развіцця прагрэсіўнага рускага выяўленчага мастацтва. Але, вядома, сэрцам усяго збору, яго гордасцю з'яўляецца непаўторная калекцыя твораў рускіх мастакоў другой палавіны XIX і пачатку XX стагоддзяў.

У цэнтры экспазіцыі знаходзяцца творы Сурыкава, Рэпіна, Васьнецова, Левітана, Серова. Карціны «Баярыня Марозава», «Раніца стралецкага пакарання», «Меншыкаў у Бярозаве» Сурыкава, «Крыжовы ход у Курскай губерні», «Не чакалі», «Іван Грозны і сын яго Іван» Рэпіна, «Тры асілкі» і «Алёнушка» Васнецова, «Незнаёмка» Крамскога, «Пётр і Алексей» Ге, «Дзяўчына з персікамі, «Дзяўчына, асветленая сонцам» Серова, «Мора» Айвазоўскага, «Сакавік», «Ляўіру» Левітана, «Гракі прыляцелі» Саўрасава, «Раніца у сасновым лесе», «Лясныя далі» Шышкіна з'яўляюцца найбольш папулярнымі ў народзе творамі рускага мастацтва, слава якіх распаўсюдзілася далёка за межы нашай Радзімы.

У гады савецкай улады Дзяржаўная Трэцякоўская галерэя стала асноўным зборам лепшых твораў савецкіх мастакоў. Яна папаўняецца новымі карцінамі савецкага выяўленчага мастацтва, паказваючы непарыўны працэс станаўлення і ўдасканалення мастацтва нашай Радзімы на аснове лепшых традыцый мастацтва мінулага. Гэты раздзел Трэцякоўскай галерэі адлюстроўвае шматнацыянальны характар мастацтва нашай краіны. У ім прадстаўлены творы мастакоў усіх брацкіх рэспублік Савецкага Саюза.

Побач з творамі майстроў старэйшага пакалення — Бакшэева, Юона, Андрэева, Шадра, Сар'яна, Канчалоўскага, Фаворскага і іншых, творчасць якіх фарміравалася яшчэ ў перадрэвалюцыйныя гады, вялікае месца займаюць творы буйнейшых савецкіх майстроў, што выраслі ў гады савецкай улады: Іагансона, А Герасімава, С. Герасімава, Мухінай, Ражскага, Шмарынава, Кібрыка, Дэйнэкі, Томскага, Чуйкова, Шаўкуненка і іншых. За апошнія дзесяцігоддзі галерэя папоўнілася творамі новага пакалення мастакоў.

Галерэя адыграла вялікую ролю ў творчым росце мастакоў рэспублік краіны. Велізарнай папулярнасцю карыстаюцца яе багацці і ў Беларусі. Для нашай рэспублікі значэнне галерэі надзвычай вялікае. У яе калекцыі сабраны карціны вядомых мастакоў, якія выйшлі з Беларусі: Хруцкага, Гараўскага, Заранкі, Неўрава, Сухадольскага, Багданава-Бельскага, Рушчыца, Аляшкевіча. У Трэцякоўскай галерэі сабраны творы, якія дазваляюць нам меркаваць аб традыцыях беларускага рэалістычнага выяўленчага мастацтва.

У раздзеле сучаснага мастацтва ў залах Трэцякоўскай галерэі экспануюцца творы акадэміка Бялыніцкага - Бірулі, цесна звязанага з нашай рэспублікай, беларускіх скульптараў Азгура, Грубэ.

Скарбніца нацыянальнай мастацкай культуры Дзяржаўная Трэцякоўская галерэя з'яўляецца лепшай школай асваення лепшых традыцый рускага мастацтва.

П. НІКІФАРАЎ

Безгаспадарчасць

У закладзінах пяцігодкі пастаўлены перад працоўнымі нашай краіны вялікія задачы дзеля далейшага развіцця экономікі і росту добрабыту народа. Гэтыя задачы мабілізуюць наш народ да далейшых працоўных подзвігаў і да яшчэ больш ахвярнай працы.

Каб выканаць гэтыя задачы, трэба ўмела, ашчадна гаспадарыць сыравінай і сродкамі вытворчасці. У сучасны момант не павінна быць места на марнатраўства, неашчаднасць і нядбайныя адносіны да грамадскай маёмасці.

Аднак некаторыя гора-гаспадарнікі сваёй гаспадарчай неахайнасцю выкідваюць на вецер сотні і тысячы злотых, грэбуючы такім чынам, грамадскай маёмасцю.

Рамантаваць грамадскую маёмасць у нас не спешаюцца. Навошта гэтыя ўсе клопаты браць на сваю галаву. Напрыклад на шасэ Шэпетова — Клюкава стаіць яшчэ са студзеня, пафарбаваная ў зялёны колер, новая сельскагаспадарчая машына. Яшчэ ўзімку была яна транспартавана ўласным ходам, завязнула ў снезе і калі стараліся яе выцягнуць — адарваўся перадок. З таго часу няма гаспадара, каб прырабіць перадок і дацягнуць яе да месца прызначэння.

На палях Бельшчыны былі астаўлены тры каткі і пяць плугоў, прыналежных ГОМ-у. Гэтая маёмасць была падобрана работнікамі ПОМ, аддзела сельскай гаспадаркі, і дастаўлена ў Бельск.

Гаспадары гэтых машын, ГОМ-ы, — нават іх не шукаюць. Гэта прымусіла нас меркаваць, што ГОМ-ы не ведаюць стану свайго інвентару і ўлік маёмасці пастаўлены тут дрэнна. Імкнучыся высветліць гэта, я пачуў ад аднаго з работнікаў ГОМ-а дзіўнае вытлумачэнне. — Плуг зроблены дзеля работы ў полі. А дзе ён працуе, у ГОМ-е, у полі ці на паасобніцкай палосцы — гэта няважна.

А мы хочам планава выкарыстоўваць сельскагаспадарчы інвентар, жадаем стараннага ўліку і замацавання інвентару за базамі ГОМ-аў — адказных за маёмасць.

Калі мы, уся грамадскасць аб'явім барацьбу безгаспадарчасці, то такім чынам прымусім лёгкадухаў берагчы маёмасць, якая ўваходзіць у склад нашага народнага набытку.

СКІБА

Усеагульная падзяка

Нашую вёску абслугоўвае пісьманосец Васіль Цыганоў з паштовай установы — Чыжы. Нягледзячы на ніякую непагадзь ён заўжды своечасова дастаўляе пісьмы і газеты.

Па гэтай прычыне, за ўзорнае выконванне сваіх абавязкаў, ён поўнасцю заслугоўвае на вялікую падзяку ад усіх нас, жыхароў вёскі Падрэчаны.

К. САМАЙЛЮК
Падрэчаны

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць —

Ці так павінна быць?

Вёска Новаберазова знаходзіцца непадалеч Гайнаўкі. Ёсць тут Прэзідыум ГРН, школа, сельгаскааператыў і т. д.

Мясцовая моладзь асабліва адчувала недахоп клуба, ў якім магла-б культурна правесці вольны ад працы час.

Новы клуб меўся быць пабудаваны на пляцы вылучаным дзеля гэтага яшчэ ў 1952 годзе. Аднак на гэтым пляцы, невядома чаму, нядаўна пачаў будавацца Янка Башун, зяць вядомага кулака Рыгара Бірылка з Новаберазова, які мае 15 гектараў сваёй зямлі.

Гэта ўсё робіцца пад бокам Прэзідыума ГРН — Новаберазова, каторае прыкідваецца, быццам, нічога аб гэтым не ведае.

Моладзь Новаберазова вельмі абурана такімі справамі.

Няўжо на беспраўе ў нашай вёсцы няма права. А мо'-б гэтай справай зацікавіліся-б павятовыя ўлады, а перш-на-перш Прэзідыум ПРН у Гайнаўцы?

Я.

Крама ці карчма?

У Дубічах Асочных, пав. Гайнаўка, ёсць крама ГС-у. Аднак цяжка яе назваць крамаю. Лепш тут пасавала-б назва піўнушкі і то горшага разраду. Вельмі часта ў гэтай краме наладжваюцца выпіўкі і буянствы, якія неаднаразова працягваюцца ўсю ноч.

Гэта ўжо нейк зрабілася звычаем, што вядомыя п'яніцы з Дубіч бяруць з сабой закуску, і ідуць як, гэта ў нас кажуць „зубы паласкаць" у ГС. Гарэлкі там, вядома, хапае, а крамнік на гэта нават і не звяртае ўвагі.

Мы, жыхары Дубіч Асочных пытаем Праўленне ГС-у і адначасова ПЗГС у Гайнаўцы — калі ўцiхамірыць гэтыя дэбашы ў падначаленым сабе ГС-е?

Ц.

Весела жывецца

Беларуская моладзь у нашай краіне актыўна ўключаецца ў кожную працу. Хлопцы з беларускіх вёсак Беласточчыны выязджаюць на працу ў шахты.

У 1953 годзе з вёскі Паўлы, Бельскага павета ў Сталіногруд выехала трох маладых хлопцаў: Пятро Паўлючук, Андрэй Філіпюк і Станіслаў Сымзнюк. Там яны паступілі ў двухгадовую Аспаўную шахцёрскую школу, дзе стварылі ім вельмі спрыяльныя ўмовы для вучобы. На свае патрэбы атрымалі стыпендыю. Пасля сканчэння школы яны паступаюць на работу ў шахты. Зарабляюць добра — па 1500—2000 зл. у месяц, жывуць у рабочай гасцінніцы. Пакойчыкі іх чыстыя, прыгожыя — стаяць новыя крэслы, шафы. Вопратку маюць таксама прыгожую.

Пасля працы, шахцёры займаюцца культурнымі заняткамі і гульнямі. Весела жывецца беларускім хлопцам — шахцёрам ў Сталіногродзе.

С. КАРВАЛЬСКІ

Конкурс ПКО

Удзел у экскурсіі заграніцу, матацыкл тыпу ВФМ, радыёпрыёмнік „Сталіца", ручны гадзіннік, турыстычны веласіпед, талоны на матацыклы — вось узнагароды якія чакаюць на ўдзельнікаў доўгатэрміновага конкурсу: „Стойкасць аплачваецца".

У гэтым конкурсе можа ўдзельнічаць кожны, хто жадае сістэматычна ўзносіць грашовыя зберажэнні на кніжачку ПКО.

25 чэрвеня г. г. адбудзецца першая публічная латарэя галоўнай узнагародай, якой з'яўляецца радыёпрыёмнік „Сталіца". У латарэйным розыгрышу гэтай узнагароды можа ўдзельнічаць кожны, хто зрабіў узнос перад 20 чэрвеня г. г.

Конкурс працягваецца да лістапара. Штомесяц будуць адбывацца розыгрышы адной узнагароды. Каб за кожным разам удзельнічаць у такіх розыгрышах, трэба перад 20 кожнага месяца зрабіць узнос.

Удзельнікі конкурсу, якія з чэрвеня па жнівень не звернуцца ў ПКО за выплатай (сальдо 300 зл.) будуць удзельнічаць у розыгрышы ўзнагароды квартала — удзел у экскурсіі заграніцу.

Удзельнікі конкурсу, якія з чэрвеня па лістапад не звернуцца ў ПКО за выплатай (сальдо 600 зл.) будуць удзельнічаць у розыгрышы ўзнагароды поўгоддзя — матацыкл ВФМ.

Конкурс прызначан для вясковай моладзі.

Вясковае будаўніцтва

Усё больш новых будынкаў атрымліваюць сельгаскааператывы і ПГР-ы нашага ваяводства.

У мінулым годзе, Аб'еднанне вясковага будаўніцтва аддало беластоцкім земляробам 734 будынкаў. Апрача новых школ, клубаў і Дамоў Культуры земляробы атрымалі жыллёвыя і сельскагаспадарчыя пабудовы.

У мінулым квартале г. года Беласточчына атрымала 135 аб'ектаў. Да канца гэтага года Аб'еднанне вясковага будаўніцтва ў Беластоку пабудуе ў ПГР-ах, сельгаскааператывах і ў аднаасобных вёсках больш 1.200 усялякага роду будынкаў.

І. Р.

Перадавы карэспандэнт

Адным з перадавых карэспандэнтаў Сакольскага павету, з'яўляецца Алесь Кулакоўскі, які пражывае ў вёсцы Свідзялоўка (Плянты). Часта піша ў нашую рэдакцыю як жывуць і працуюць людзі з яго вёскі, якія маюць дасягненні, што іх турбуе і т. д.

А. Кулакоўскі — гэта малады чалавек, працуе на ралі, маючы са сваёй маткай — удавой каля 2 гектараў зямлі. Узорна вядзе сваю гаспадарку, а асабліва любіць даглядаць прыгожы сад.

Як актыўны „зэтэмповец", Кулакоўскі ўдзельнічае ва ўсіх грамадскіх працах, а асабліва ў культурным жыцці сваёй вёскі.

На здымку: Каб атрымаць добры ўраджай гародніны, трэба знішчыць шкоднікаў. Кулакоўскі клапатліва аглядае кожнае дрэва — ці часам не завяліся там вусені шкоднікаў садоў.

Тэкст і здымкі: Алесь Омільяновіч

Старшыня БГ-КТ і Гал. Рэдактар „Нівы" едуць ў Мінск

На запрашэнне Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай, 11 чэрвеня г. г. выязджае ў Мінск Старшыня галоўнага праўлення БГ-КТ тав. Аляксандр Дадзюк і Галоўны рэдактар „Нівы" тав. Георгі Валкавыцкі.

Будуць яны ў БССР 10 дзён.

М.

Беларускі народны хор у Беластоку пад кіраўніцтвам праф. Людмілы Панько пачаў свае заняткі.
На здымку: Першая рэпетыцыя хору.

Фото — Сескевіч

Кабарэ „Сатыр"

Новую і цікавую форму вечаровага адпачынку прымяніла Акруговае праўленне кіно ў кінотэатры „Паляна" у Беластоку.

Пасля заканчэння сеанса ў 21,00 гадзін адбываюцца там танцавальныя вечары сумесна з музычнымі і вакальнымі выступленнямі.

На здымку: Салістка Данка Мялкоўская і аркестр „Амбія" Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку.

Фото — Сескевіч

Пісьменнік Неверлі ў Супраслі

У народным гулянні ў Супраслі прыняў удзел вядомы польскі пісьменнік Ігар Неверлі, аўтар аповесці „Памятка з Цэлюлёзы".

На здымку: І. Неверлі на кірмашы падпісвае свае творы.

Фото — Сеськевіч

Увага ўдзельнікі літаратурна-фільмавага конкурсу!

Рэдакцыя „Нівы" паведамляе, што 10 чэрвеня ў 11 гадзін у кіне Покуй у Беластоку перад сеансам фільмавым ранешнім публічна разыграюцца ў латарэю конкурсныя ўзнагароды: веласіпед, два радыёпрыёмнікі і кніжкі.

Білеты на фільм па 1,35 зл прадае каса кіно „Покуй" і „Орбіс".

У наступным нумары будзе апублікаваны пералік асоб, якія атрымалі ўзнагароды.

Па слядах неапублікаваных пісьмаў

НАШ ЧЫТАЧ З МІХАЛОВА ў сваім лісце ў рэдакцыю пісаў: — „Рабочыя цагельнага завода ў Міхалове гр. гр Карл Савіцкі і Мікола Новік апрацавалі рацыяналізатарскую прапанову. Іх прапанова перайшла ўсе выпрабаванні і была ім прызнана грашовая ўзнагарода. Аднак мінула ўжо некалькі месяцаў, а грошай ім ніхто не хоча выплаціць.."

Ваяводскае праўленне прамысловасці адказвае, што справа поўнасцю ўладжана і грошы ў колькасці 600 зл. выплачана рацыяналізатарам.

ГР. ЯУГЕНІ ЯУДЫЦКІ З МІХАЛОВА пісаў у сваім лісце аб тым, што ў БПП — Беласток несправядліва звольнілі рабочых, якія не могуць знайсці сабе працу. У выніку нашай інтэрвенцыі Ваяводская рада прафсаюзаў у Беластоку паведамляе нас, што справа звальнення рабочых у БПП — Беласток, была разгледжвана.

Трох звольнечых рабочых паўторна прынята на працу.

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

ГР. НІНА БУРА, ПАВ. БЕЛАСТОК — Вашую карэспандэнцыю і абавязацельствы атрымалі. Не маглі яе выкарыстаць з той прычыны, што Ваш ліст паступіў у рэдакцыю са спазненнем.

ГР. ЯДВІГА ГРЫГАЛЕЦ — ЛУКА, ГАЙНАУСКІ ПАВЕТ. — Адносна атрымкі беларускіх і рускіх песняў, просім звярнуцца ў кнігарню совецкай кніжкі: — г. Беласток, вул. Кілінскага 10 перасылаючы адначасова пералік песняў, якія Вы хацелі-б атрымаць.

ГР. М ЦІУНЧЫК — РАМАНОВА, ПАВ БЕЛАСТОК — Ваш ліст атрымалі. У бліжэйшыя дні справа будзе ўладжана.

ГР. ЯЗЭП. КЛІМОВІЧ — ГРЫБОУШЧЫНА, ПАВ САКОЛКА. — Вашую справу накіравана ў Ваяводскае праўленне сувязі ў Беластоку дзеля ўладжання.

ГР. ПЯТРО ГЕРМАНЮК — АУГУСТОУ. — Адносна пакупкі беларускіх кніжак просім Вас звярнуцца ў кнігарню совецкай кніжкі: — г. Беласток, вул. Кілінскага 10.

На іншыя запытанні адкажам Вам пісьмова.

АГАФОН АБРОТКА КЛЕЙМУЕ П'ЯНЮГ

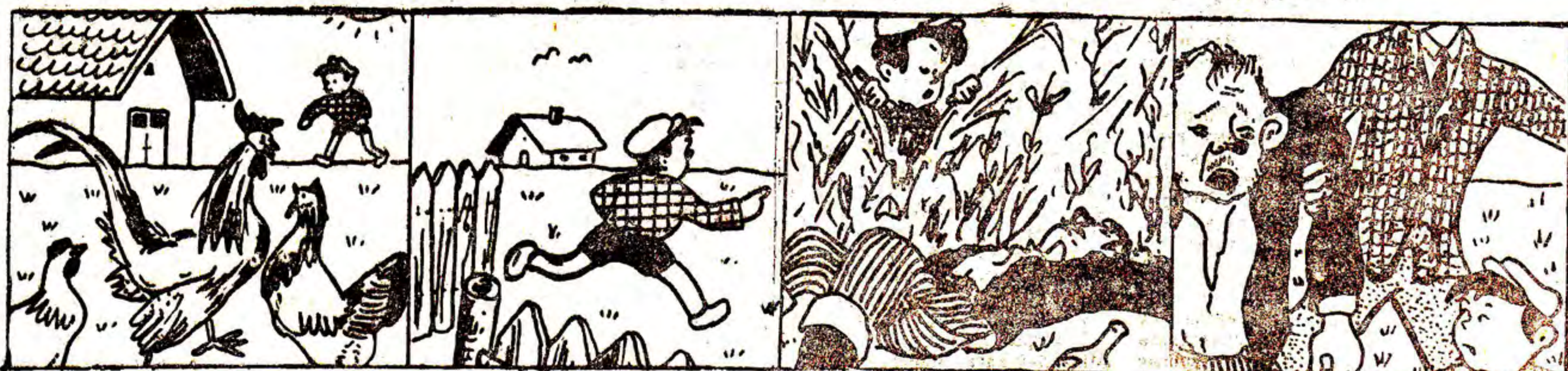

Агафончык вышаў з хаты,
Мо' ўгледзіў які рух?
Водзіць курка кураняты,
Пільнуе бацька - пятух.

У гары, грэе ясна сонца...
Раптам чуе нейкі крык,
І за брамку ўжо бяжыць.
Устрасянуўся Агафончык.

Паглядзеў: вось парадкі,
Ну-й п'яніца з Ляваня.
Палажыўся на лапаткі,
Разваліўся як свіння.

Памажыце вы дзяўчаты,
Памажыце дзядзька вы,
Занясем яго да хаты
Да самога старшыні.

Сельскагаспадарчы кааператыў у Кляшчэлях вельмі рэдка наведвае абслугоўваючы яго заатэхнік.

— Пабочным уваход на свінаферму забаронены.

— А я не пабочны, я ваш заатэхнік.

— Упершыню бачу! Трэба часцей у сельгаскааператыў хадзіць...

(ПЕРАЦ)

Гандлёвыя прыпеўкі

Памажыце хлопцы, дзеўкі
З горада і вясковыя.
Заспяваем вам прыпеўкі
Новыя — гандлёвыя.

Весялей іграй гармонік,
Галасней б'і барабан.
Сёння прышло тры вагоны
Вам частушак па-над план.

Калі ласка, дарагія,
Прадаемо без чаргі
Вам прыпеўкі імпартные
Падыходзьце, хопіць усім.

* * *

Прыйшоў старшыня Дамінік,
Пэўна адчыняці крам.
Паглядае на гадзіннік
І шапоча прадаўцам:

Не прыйшоў яшчэ інспектар,
Незважайце на людзей.
Казаў прыдзе сам дырэктар,
Можам адчыніць пазней.

Тлум збіраецца ля крамы,
Ля дзвярэй стаіць чарга.
Ідзе дырэктар з цёткай, мамай —
Уся гандлёвая сям'я.

Растуліцесь дарагія,
Старшыня, адчыняй крам!
— Ёсць „Пабеды" залатыя? —
Хтосьці з-заду запытаў.

Старшыня адчыніў дзверы,
Зачыніў сам рэферэнт,
А дырэктар узяў паперу
І напісаў: РЭ-МА-НЕНТ.

Ой прыпеўкі імпартныя!
Песні безталковыя!
Пра „Пабеды" залатыя,
Тэхніку гандлёвую.

Пытаецца баба дзеда:
— Купіць фарбу хачу я.
— Ідзіце бабо на Мальмеда,
Там ёсць крама з хіміяй.

Толькі падыйшла да крамы,
Застагнала — ае-ей.
На дзвярах піша: РЭМАНЕНТ,
Ужо 14 дней.

Вось табе і хімія,
Фарба імпартовая.
Чыста эпідэмія,
Тэхніка гандлёвая.

* * *

Стаў ля крамы з фурай гною.
Прашу, дайце пачку „Спорт".
Прадавец махнуў рукою. —
— Маемо толькі імпорт:

Цыгары і „Бельведэры",
„Мэвы", і „Ментовыя".
Скрыгануў мужык: — Халера,
Усё імпартовыя.

І паехала павозка,
Гноем наладована.
Несмакуе папяроска
Мужыку мянтовая.

* * *

Ой, гандлёўцы вы гандлёўцы,
Вы робіце з гандлю спорт.
І у вашых, у галоўках
Гнёзды ўжо павіў імпорт.

Мы-ж не просім вас, аб скарбы,
Хай імпорт для гандляроў.
Дайце для бабулі фарбы,
Мужыкам — хоць карашкоў...

КОРАНЬ

Усвядоміў

Муж уваходзячы ў хату: Алесячка, прабач мне, я п'яны як свіння...
Жонка: Першы раз бачу свядомую свінню.

— *Усе ад мяне адвярнуліся, нават і міліцыянер у мой бок не гл яне!*
(Вожык)

У гарадскім садзе

— Мама, чаму гэты лебедзь нырае галавою пад ваду?
— Ты не паслухмяны і ён не хоча цябе бачыць.

Адрозніў

— Сыночку, што-ж ты так прыглядаешся на мухі?

— Татачка, я хачу адрозніць, каторая з іх жонка, а каторая мужык.

— А па чым-жа ты іх пазнаеш?

— А вось; тая што ля люстэрка круціцца — гэта жонка, а гэта што бутэльку нюхае — мужык.

У дзень нараджэння

— Прабачце за няскромнасць Вера Іванаўна, колькі вам споўнілася гадоў?

— Трыццаць адзін, а што такое?

— Прыпомнілася мне, як мы весела святкавалі ў мінулым годзе трыццаць чацвёрты год вашага нараджэння.

В.

Цяпер даўжэйшыя

— Многа суткі маюць гадзін?

— Дваццаць пяць.

— Хто цябе так вучыў?

— Дык вы самі казалі, што цяпер ужо дзень на гадзіну даўжэйшы.

Р.

Суддзя: — А дзе вы мелі схаваныя грошы, якія Вам украў гэты чалавек, тады ноччу ў цягніку?

Жанчына: — А вось тут, мілыя мае — за панчохаю...

Суддзя: — І Вы гэтага не чулі, як ён Вам каля нагі шныпрыў?

Жанчына: — Чула — мілыя мае — чаму-ж не чула — але я думала, што гэта ён у... добрых намерах...

Р.

БЫВАЙЦЕ ЗДАРОВЫ

Словы: А. Русака

Муз. І. Любана

Бывайце здаровы,
Жывіце багата,
Ужо-ж мы паедзем
Да сваёй хаты.
Мы слаўна гулялі
На вашым вяселлі,
Было-ж нам даволі
Усяго, што хацелі.

У вашым калгасе
Шырокае поле,
Няхай-жа для шчасця
Цвіце ваша доля.
На рэчках на вашых
Муціліся-б воды,
Каб плавалі з крыкам
Гусей карагоды.

Каб жыта ў полі
Трубою вілося,
А ў хаце, каб сала
Кублам і вялося.
Штодзень у капусце,
Каб плавала скварка,
А к ёй, калі трэба,
Знайшлася-б і чарка.

Каб вам шанцавала
Ды часта на госці,
Ніхто-б ды ніколі
Не меў на вас злосці.
Не толькі каб людзі
Ад вашай брыгады,
Каб вашаю працай
Мы ўсе былі рады.

Жадаем яшчэ вам
Прыбытку ў хаце,
Ні мала, ні многа —
Штогод па дзіцяці.
Не будзе вам крыўды
Яшчэ і за тое,
Калі пашанцуе
На год і па двое.

Дарогу-ж мы знаем
Да вас, ягамосці,
І ездзіць мы будзем
Да вас часта ў госці.
Эх, то на адведы,
Эх, то на радзіны,
Вазіць каравaі
На дзве поўасьміны.

Бывайце здаровы,
Жывіце багата,
Ужо-ж мы паедзем
Да сваёй хаты.

СКЛАДАНКА

Наш Агафончык наведаў друкарню і рассыпаў складзены ў друк загаловак артыкула аб нашай мове, які складаецца з чатырох слоў. Дапамажыце яму скласці літары.

Развязку дасылайце на адрас рэдакцыі „Нівы" да 25 чэрвеня г. г. Сярод чытачоў, якія ў тэрміне прышлюць правільныя развязкі, будзе разыграна ў латарэю 10 каштоўных кніжных узнагарод.

КАДРАВАЯ ЛЯВОНІХА

Вырашыў я, чытачы, пагутарыць з Вамі аб кадрах. Не падумайце, што будзе тут гутарка аб кадрах з новага кінофільма. Ніякая кіностудыя не дадумаецца да трукаў, якія часамі нам састаўляюць кадраўцы.

Здараецца напрыклад так, што вадаправодчык шукае працу па спецыяльнасці, а персанальны накіроўвае яго на працу ў ТВП і кажа: — Калі вы вадаправодчык, то справы з вадою вам знаёмыя. У якасці інструктара ТВП будзеце наладжваць і праводзіць гутаркі, даклады, ну і ліць там вады колькі душа зажадае.

Або ўявіце сабе такую размову між персанальным і шаўцом:

— Вы грамадзянін шавец, малаточкам працуеце?

— Без гэтага, як кажуць — нельга.

— І шчыпчыкамі працуеце?

— Абцугамі, а калі выцягваеш загатоўку, тады шчупачкамі.

— Надзвычайна, з інструментамі знаёмыя, значыць можаце быць кіраўніком гадзіннікавай майстэрні.

Нешта падобнае адбываецца ў ВЗСП дзе персанальны, доўга не задумваючыся, накіроўвае на працу ў якасці кіраўніка Працоўнага кааператыва „Вібра — Бетанярня" былога служачага ваяводскай сувязі. ВЗСП відавочна выходзіў з таго, што бетон атрымліваецца па сувязі цэменту з друзам і па лініі сувязі работа для новага кіраўніцтва знаёмая.

Мы ведаем, што вырабы з бетону вельмі моцныя і па цвёрдасці не саступаюць некаторым ілбам нашых персанальных.

Новы кіраўнік на працягу года, са спрытам спартсмена, палажыў кааператыў „Вібра - Бетанярня" на абедзве лапаткі з дэфіцытам у 40.000 зл.

ВЗСП прыняў гэта, як малую няўвязку ў элеменце сувязі.

Калі рабочыя пачалі скардзіцца на безгаспадарчасць, кіраўнік парваў сувязі з любімым рабочым калектывам і перанёсся ў другую ўстанову.

А рабочыя? Яны засталіся на голым зарабку без прэмій, каб сваёй працай адрадзіць кааператыў.

Я са свайго боку гатоў дапамагчы ВЗСП у адшуканні новага кіраўніка. Маю сябра, які працаваў у пякарні — мясіў там цеста і быў звольнены, калі ў цесце знайшлі шнурок ад чаравікаў.

Як мяркуеце, ці не мог-бы ён спатрэбіцца ў „Вібра - Бетанярні"? Цэмент з друзам таксама трэба мясіць, работа гэтая для яго знаёмая.

Што праўда, мае мой сябра схільнасць прамочваць горла, але гэта не перашкода, бетон таксама намочваюць вадой дзеля мацунку. А калі трапіцца ў бетон стары шнурок, я думаю, што па гэтай прычыне такога шуму як у пякарні, не пачнуць.

І наогул са шнуркамі ўжо канец, мой сябра ходзіць цяпер у незашнураваных чаравіках.

Дзядзька Лявон

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі: гор Беласток, вул Кілінскага 7/1, Тэлефоны: Гал рэдактар і сакратарыят 25-89, аддзелы рэдакцыі 36 43 Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-1731